

Rosa Pitkänen

Nuorten suhtautuminen säästämiseen

Tradenomi (AMK)
Liiketalouden koulutus
Syksy 2022

KAMK • University
of Applied Sciences

Tiivistelmä

Tekijä(t): Pitkänen Rosa

Työn nimi: Nuorten suhtautuminen säästämiseen

Tutkintonimike: Liiketalouden tradenomi (AMK)

Asiasanat: säästäminen, sijoittaminen, talousosaaminen, taloustaidot

Opinnäytetyössä tutkittiin nuorten suhtautumista säästämiseen. Työn tarkoituksena oli tutkia säästäväisyyteen sekä säästämättömyyteen vaikuttavia tekijöitä. Kohderyhmänä oli 16-26 vuotiaat suomalaiset nuoret. Tutkimuksen aihe on erittäin ajankohtainen ja tärkeä, sillä velkaantuminen ja maksuvaikeudet ovat olleet pitkään kasvussa. Myös kasvava inflaatio ja sen aiheuttama kulujen nousu on ajankohtainen aihe ja lisää taloudellisia vaikeuksia. Työllä ei ollut toimeksiantajaa vaan aihe valikoitui omasta mielenkiinnosta nuorten säästäväisyyttä ja taloudellisen hyvinvoinnin kehittämistä kohtaan.

Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään säästämistä, sijoittamista ja talousosaamista. Teoriassa hyödynnettiin myös aiemmin tehtyjä tilastoja säästämisestä ja velkaantumisen kehityksestä.

Tutkimus suoritettiin kyselytutkimuksena talvella 2022 hyödyntäen Google Forms-alustaa. Kysely sisälsi sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia kysymyksiä. Yhteensä kysymyksiä oli 18. Kyselyä jaettiin hyödyntäen sosiaalista mediaa ja vastauksia saatiin yhteensä 163. Tutkimuksen tuloksien pohjalta tavoitteena oli selvittää myös, kuinka nuorten säästäväisyyttä ja taloustaitoja voitaisiin kehittää.

Tutkimuksen tuloksena saatiin ajantasaista tietoa kohderyhmän säästötottumuksista ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä löydettiin ratkaisuja säästäväisyyden edistämiseksi. Tutkimustuloksien perusteella kohderyhmään kuuluvat nuoret ovat lähtökohtaisesti säästäväisiä ja suhtautuvat säästämiseen positiivisesti. Suurimmalla osalla vastaajista on myös pääasiallinen säästökohde. Nuoret ovat oppineet rahankäyttätaitonsa vanhemmiltaan, mutta kaipaavat eniten tukea ja taloustaitojen opetusta koulusta. Nuorten suhtautuminen säästämiseen voi muuttua muun muassa yleisen taloustilanteen muuttuessa, jonka vuoksi kyseessä on säännöllisesti tutkittava aihe. Jatkotutkimuksena voisi tutkia, kuinka koulutustausta vaikuttaa nuoren säästäväisyyteen.

Abstract

Author(s): Pitkänen Rosa

Title of the Publication: Young People's Attitude towards Saving

Degree Title: Bachelor of Business Administration

Keywords: saving, investing, financial knowledge, financial skills

The purpose of this thesis was to study young people's attitude towards saving. The aim was to discover factors affecting both thriftiness and unthriftiness. The target group of the study was young Finnish people aged 16-26. The topic of the research is very current and important because indebtedness and payment difficulties have been increasing for a long time. Inflation and the rise in costs caused by it is also a topical issue and increases financial problems. There was no client for the work, but the choice of topic was based on the author's own interest in youth frugality and the development of financial well-being.

Saving, investing and financial knowledge were discussed in the theoretical section. The theory part also presents statistics on saving and the development of indebtedness.

The research was conducted as a survey in winter of 2022 using the Google Forms platform. The survey contained both quantitative and qualitative questions. There were a total of 18 questions. The questionnaire was distributed using social media and there were 163 respondents. Based on the results of the research, there was an aim to discover young people's frugality and financial skills could be developed.

As a result of the research, there was received up-to-date information about the target group's saving habits, influencing factors and solutions for promoting frugality. The young people of the research results are basically thrifty and have a positive attitude toward saving. Most of the respondents also have a main savings target. Young people have learned their money management skills from their parents, but what they need the most is support and teaching of financial skills from school. Young people's attitude to saving can change, for example, when the general economic situation changes, which is why it is a topic that is regularly researched. As a follow-up study, one could examine how educational background affects a young person's frugality.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Säästäminen ja sijoittaminen	2
2.1	Säästämisen muotoja ja säästöjen vaikutus tukiin	3
2.2	Sijoittamisen muotoja	5
2.3	Inflaatio, sijoittamisen verotus ja korkoa korolle ilmiö	8
3	Talousosaaminen	12
3.1	Maksuhäiriömerkinnät	12
3.2	Velkaantumisen hillitseminen	14
3.3	Säästämisen motiivit ja elämäntilanteen vaikutus	16
4	Nuorten talous	20
4.1	Nuorten säästäminen ja sijoittaminen	20
4.2	Nuorten kulutustottumukset ja ensiasunnon ostaminen	21
5	Tutkimus nuorten taloustaidoista	23
5.1	Tutkimuksen toteutus	23
5.2	Tutkimustulokset	24
6	Pohdinta	31
	Lähteet	34
	Liitteet	

1 Johdanto

Opinnäytetyössä tutkitaan suomalaisten nuorten suhtautumista säästämiseen sekä tottumuksia säästämiseen. Tutkimuskysymys on, kuinka suomalaiset nuoret suhtautuvat säästämiseen. Tietoa kerättiin kyselytutkimuksella, jossa kartoitettiin mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva nuoren elämäntilanteesta sekä suhtautumisesta säästämiseen. Tämän pohjalta tutkittiin eri elämäntilanteessa olevien nuorten käyttäytymistä ja ajatuksia säästämisestä. Kysely sisälsi sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia kysymyksiä. Tutkimus toteutettiin vuodenvaihteessa 2023 ja kysely oli avoinna aikavälillä 19.12.2022-2.1.2023. Opinnäytetyön teorettinen viitekehys muodostuu säästämiseen, sijoittamiseen ja talousosaamiseen liittyvästä kirjallisuudesta ja aiemmin tehdyistä tilastoista.

Opinnäytetyöllä ei ole toimeksiantajaa. Nuorten säästäminen ja talousosaaminen ovat kiinnostavia ja yhteiskunnallisesti tärkeitä aiheita. Aihe on tärkeä ja ajankohtainen, sillä talouden hallinta on osa jokaisen ihmisen perusarkea ja talousosaaminen yksi tärkeistä taidoista. Helppojen, nopeiden ja saatavilla olevien luottojen ja osamaksujen takia maksuhäiriömerkinnät ja maksuvaikeudet ovat yleistyneet. Nykyinen yhteiskunta on kulutuskeskeinen ja se on vaikuttanut velkaantumisen kasvuun. Työn tavoitteena on edistää taloudellista hyvinvointia.

Nykyisessä maailmantilanteessa varautuminen, taloustaidot ja säästäminen korostuvat. Talouden menot kasvavat inflaation myötä ja moni joutuu tämän takia vaikeuksiin. Syynä voi olla esimerkiksi ennakoimattomuus tai riittämättömät taidot hallita omia taloudellisia resurssejaan.

Opinnäytetyön tutkimusongelma on, kuinka nuoret suhtautuvat nykyään säästämiseen, mutta myös se, kuinka säästämistä voitaisiin edistää sekä kehittää. Työn kohderyhmänä ovat suomalaiset nuoret. Tässä työssä nuorilla tarkoitetaan 16-26 vuotiaiden ikäryhmää.

2 Säästäminen ja sijoittaminen

Säästäminen tarkoittaa sitä, ettei käytä kaikkia saatuja varoja. Tilin varallisuus ja rahavirta on siis positiivista. Tällöin varoja jää kulujen jälkeen säästöön. Säästämällä voi kerryttää omaa varallisuuttaan, tavoitella tulevaa suurempaa hankintaa tai turvata oman taloudellisen selviämisen arjessa ja tulevaisuudessa. Säästäminen voi olla oman henkilökohtaisen varallisuuden suunnitelmallista kasvattamista. Se on myös keino toteuttaa omia unelmia sekä selvittää arjen yllättävistä menoeristä. (Linde 2021.)

Säästäväisyys korostuu tänä aikana, kun menot kasvavat ja pakollisten tarpeiden, kuten ruoan, polttoaineen ja sähkön hinta nousee nousemistaan. Kerrytetty varallisuus auttaa selviämään vaikeiden aikojen yli. Myös tilanne, jossa kallis kodinkone hajoaa ja tilillä ei ole varoja käytettävissä, on mahdollinen reitti velkaantumiseen sekä jopa velkakierteeseen.

Omaa talouttaan voi ja kannattaa suunnitella, vaikka elämäntilanne on sellainen, ettei säästäminen juuri siinä hetkessä ole mahdollista. Haaveita voi olla tulevaisuudelle ja niiden toteuttamisen mahdollistamiseksi kannattaa laatia suunnitelma. Jos rahankäyttöä ei ole etukäteen suunnitellut, voi esimerkiksi opiskelun vaihtuessa työelämään palkka huveta huomaamattaan. Suunnitelmallisuudella omien tavoitteiden ja haaveiden toteuttaminen konkretisoituu ja voi selvittää omia mahdollisuuksia sekä aikataulua päämääräänsä kohti. (Lehtonen 2021.)

Sijoittamalla säästetyille varoille haetaan tuottoa ja kasvua. Sijoittaminen on sijoituskohteiden ostoa, omistamista sekä myymistä. Toiminnan tarkoituksena on siis ostaa, pitää ja myydä myöhemmin, kun arvo on noussut. Sijoittaminen voi olla esimerkiksi automatisoitu kuukausittaiseksi, epäsäännöllistä tai tarkkaan markkinoiden kehityksen mukaan tehtyjä ostoja. Myös sijoituskohteita on erilaisia, kuten rahasto- ja osakesijoittaminen. Sijoittamisessa on aina riskinsä, joka tulee ottaa huomioon. Aina on riski, että menettää sijoittamiaan varojaan joko osittain tai kokonaisuudessaan. Riski on useimmiten sidoksissa tuotto-odotukseen ja sijoituskohteen voi valita oman riskiensietokyvyn mukaisesti. Mitä riskialttiimpi sijoituskohte on, sitä suurempi tuotto-odotus on. (Reinman n.d.)

2.1 Säästämisen muotoja ja säästöjen vaikutus tukiin

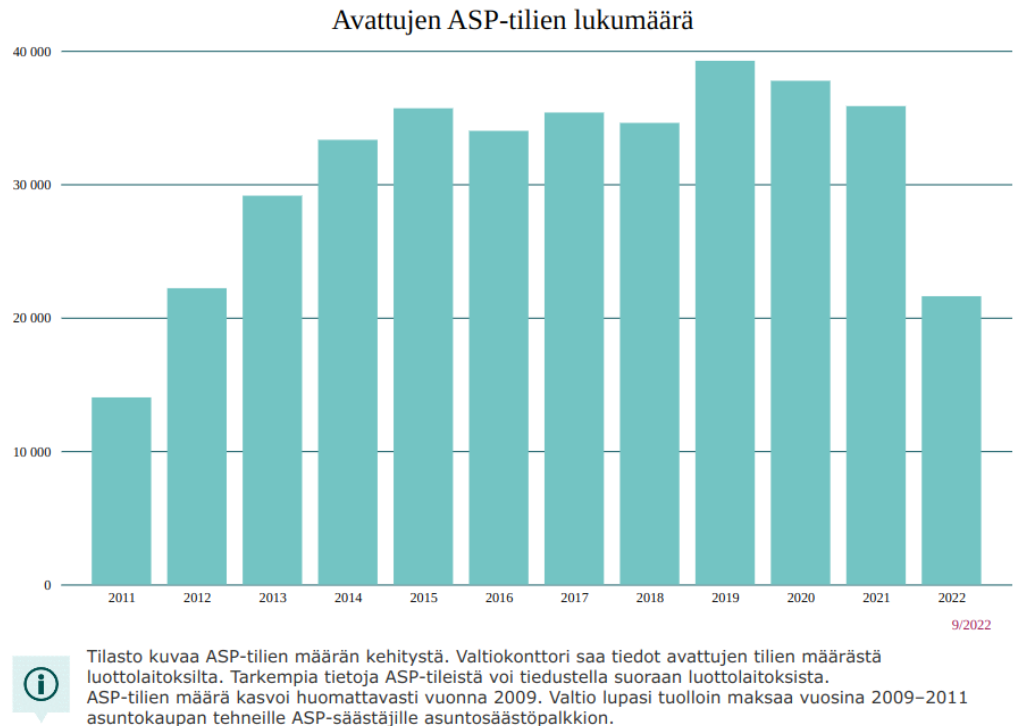
Säästämisen muotoja ja tapoja on monia. Säästää voi tavalliselle käyttötilille tai säästämiseen tarkoitettulle tilille. Mahdollisuudet ja vaihtoehdot ovat myös pankkikohtaisia. Säästämistä on mahdollista automatisoida, jolloin se tapahtuu huomaamatta eikä vaadi itseltään toimenpiteitä.

Pankkikohtaisesti löytyy erilaisia tilejä, jotka on nimennomaan tarkoitettu säästämiseen. Osuuspankilla on valikoimassaan esimerkiksi **Kasvutuottotili**. Tilin korkoprosentti kasvaa talletussumman kasvaessa korkoportaikun mukaisesti. Tililtä voi nostaa rahaa maksutta neljä kertaa vuodessa. Tämän jälkeen tehdyistä nostoista veloitetaan palveluhinnaston mukainen palkkio. (Kasvutuottotili n.d.)

Yksi vaihtoehto, joka löytyy useiden pankkien valikoimasta, on **määräaikainen tili**. Tilille talletetaan sovittu summa rahaa määräajaksi, esimerkiksi vuodeksi tai kahdeksi. Tilin korko määräytyy tilin avaamisen yhteydessä talletettavan summan ja tilin voimassaolon mukaan. Sovittuna määräaikana tililtä ei voi nostaa varoja pois maksuttomasti. (Määräaikaistalletus n.d.)

ASP-tili eli **Asuntosäästöpalkkiotili** auttaa nuoria kohti ensimmäistä omaa asuntoa. Tilille säästetään vähintään 10 % hankittavan asunnon hinnasta ja valtio takaa lopun lainamäärän ilman takauspalkkiota. Tällöin asunnon ostajan ei tarvitse miettiä lainalle lisävakuuksia tai maksaa vakuudesta. ASP-lainalla on myös valtion korkotuki. Tämä tarkoittaa sitä, että korkotukea maksetaan lainalle 70 % siitä koron osuudesta joka ylittää 3,8 %. ASP-tilin voi avata 15-39-vuotias henkilö. Tilin avaamisen ehtona on myös se, ettei ole aiemmin omistanut 50 % tai tätä enempää asunnosta Suomessa tai ulkomailla. Alaikäisen tulee avata tili yhdessä huoltajiensa kanssa ja tilille talletettavien varojen tulee olla alaikäisen itse omalla työllään ansaitsemiaan tuloja. Vanhemmat tai muut sukulaiset eivät siis saa siirtää tilille rahaa lahjana. (ASP-säästäminen 2022.)

ASP-tilille maksetaan 1 % verran korkoa vuosittain sekä pankkikohtaisesti 2-4 % lisäkorkoa. Lisäkorko maksetaan siinä vaiheessa, kun ASP-ehdot ovat täyttyneet ja rahoitus järjestetään ASP-lainana. ASP-tilin tarkoituksena on osoittaa pystyvänsä pitkäjänteiseen säästämiseen, sillä tililtä ei saa nostaa varoja pois. (ASP-säästäminen 2022.)

Kuva 1. Avatut ASP-tilit vuosina 2011-2022 (Avattujen ASP-tilien lukumäärä 2022)

Yllä oleva kuvassa on vuosittain avattujen ASP-tilien lukumäärä. Kehitys on ollut nousujohteista vuosina 2011-2015, mutta vuosina 2016-2018 avattujen tilien lukumäärä on pysynyt samoissa lukemissa. Ennätysmäärä avattuja tilejä on ollut vuonna 2019, jonka jälkeen niiden määrä on lähtenyt laskuun.

Eryteisesti nuorten keskuudessa **firettäminen** on kasvava ilmiö. Firettäminen tarkoittaa taloudellisen riippumattomuuden tavoittelemista, joka mahdollistaa eläkkeelle jäämisen ennen virallista eläkeikää tai lyhyemmän työajan tekemisen. Taloudellista riippumattomuutta voi tavoitella esimerkiksi säästämällä ja sijoittamalla aktiivisesti tai ostamalla sijoitusasuntoja, joista saa kuukausittaista pääomatuloa. Fire on lyhenne englanninkielisistä sanoista financial independence, retire early. (Huhtinen 2018.)

Tilisäästämisellä on **talletussuoja** 100 000 euroon saakka kuluttajaa kohti. Talletussuoja on lasketaan pankkikohtaisesti talletettuja varoja kohti. Mikäli talletuspankki on maksukyvytön eikä pysty maksamaan talletusta asiakkaalle takaisin, asiakas saa talletussuojan mukaisen korvauksen Rahoitusvakausviraston ylläpitämästä talletussuojarahastosta. Koska talletussuoja on pankkikohtainen, voi kuluttaja saada enimmäiskorvauksen useammassa eri pankissa olevista talletuksista niiden ajautuessa maksukyvyttömäksi. (Talletussuoja Suomessa n.d.)

Kertyneillä säästöillä ei ole vaikutusta Kelan maksamien **opinto-** ja **asumistuen** määrään. Molempien määrään vaikuttavat maksettavat ansio- ja pääomatulot. Eli esimerkiksi osakkeista saatavat osingot voivat vaikuttaa tuen kokonaismäärään. Asumistuen määrään vaikuttavat kaikkien taloudessa asuvien tulojen ja tukien määrä. Opintotuessa on tuloraja, esimerkiksi jos nostat vuonna 2023 opintotukea viideltä kuukaudelta, vuosituloraja on 27 040 euroa. Tuloraja määräytyy siis sen mukaan, kuinka monta opintotukea vuoden aikana nostaa. Alle 18-vuotiaiden ja kotona asuvien opiskelijoiden opintotuen määrään voi vaikuttaa myös vanhempien saamat tulot. Kuitenkaan puolison tulot eivät vaikuta opintotuen määrään. (Opintotuki n.d., yleinen asumistuki n.d.) Sen sijaan **toimeentulotuen** saamiseen ja määrään olemassaolevien säästöjen määrä vaikuttaa. Myös muiden taloudessa asuvien säästöt vaikuttavat etuuteen. Toimeentulotuki on maksettavista tuista viimeinen vaihtoehto, mikäli tulot ja muut varat eivät riitä menojen kattamiseen. Toimeentulotuki on tarkoitettu väliaikaiseksi. (Toimeentulotuki n.d.)

2.2 Sijoittamisen muotoja

Myös sijoittamiselle löytyy eri muotoja. Näitä vaihtoehtoja ovat esimerkiksi rahasto-, osake- ja asuntosijoittaminen sekä vakuutussäästäminen. Eri sijoitusmuotojen sisältä löytyy myös useita eri vaihtoehtoja ja toteutusmahdollisuuksia. Erilaisille sijoittajille sopii erilaiset sijoitustuotteet. Ennen sijoitustuotteen valintaa tehdään sijoitusprofiili, jonka lopputulos voi olla esimerkiksi varovainen tai tuottohakuinen sijoittaja. Sijoittajaprofiiliin myötä saadaan tarkempaa tietoa siitä, millaiset sijoitustuotteet sopivat itselle parhaiten. Tekijöitä, jotka vaikuttavat sijoitustuotteen valintaan ovat muun muassa riskinsietokyky, sijoituskokemus ja sijoitusaika. Jotkut sijoitustuotteet ovat tarkoitettu pitkäaikaiseen sijoitukseen, osa taas lyhyempi aikaiseen. (Sijoittajaprofiili n.d.)

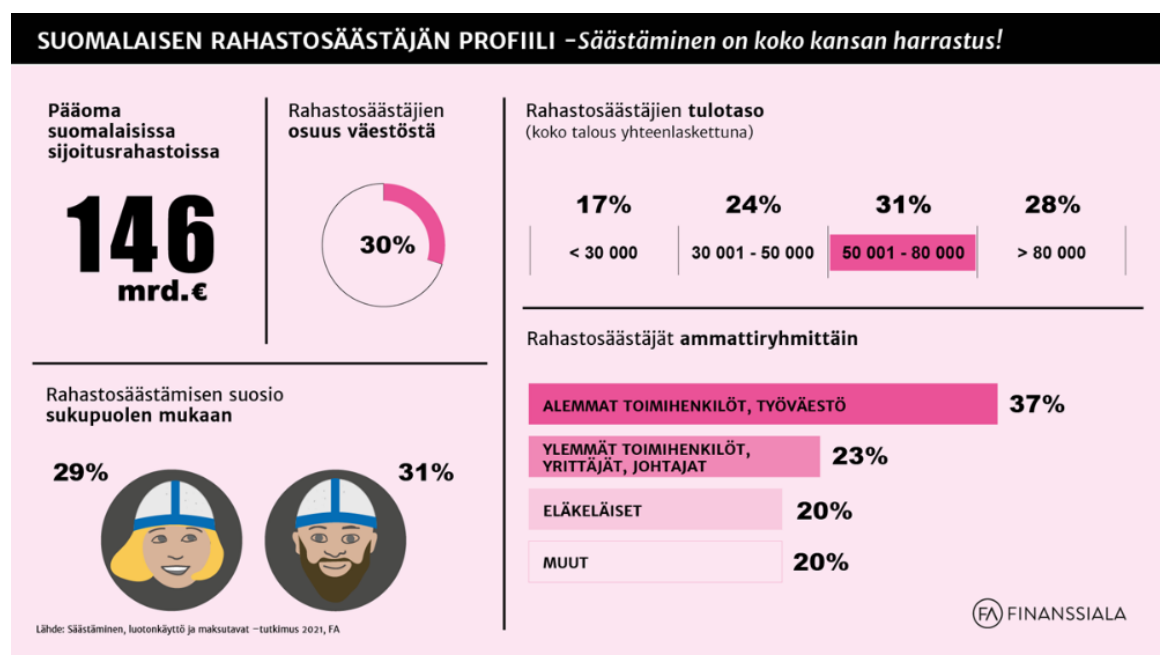
Rahastosijoittaminen on tehnyt kasvua viime vuodet. Sijoittamista tehdään helpommaksi ja mahdollistetaan mahdollisimman monille pienentämällä kertasijoitusten rajaa. Sijoittaminen on nykyään mahdollista yhä useammille, kun aiemmin se miellettiin enemmän varakkaiden ja iäkkäiden ihmisten toiminnaksi. Kertasijoitukset ovat pankki- ja sijoituskohderiippuvaisia, mutta jopa 10 euron kertasijoituksella pääsee aloittamaan. (Rahastot ja rahastosäästäminen n.d.)

Myös rahastojen muotoja on monia. Näitä ovat esimerkiksi yhdistelmärahastot, joiden pääoma sijoitetaan sekä osakkeisiin, että korkosijoituksiin. Osakerahastot, jotka sijoittavat osakemarkkinoille ja korkorahastot, jotka sijoittavat korkotuotteisiin. Rahastoja on aktiivisia sekä passiivisia. Aktiivisia rahastoja hoitaa salkunhoitaja joka valitsee aktiivisesti rahaston

sijoitustuotteita. Eri rahastojen kulut juoksevat vaihtelevat ja riippuvat myös rahoituslaitoksesta, jonka kautta sijoituksia tekee. (Rahastot - rahastosijoittaminen ja -säästäminen n.d.)

Rahastosijoittamisessa on helppo hyödyntää automaattista kuukausisäästöä valitsemallaan summalla. Kun rahastoon menee kuukausittain tietty summa, sijoitukset on myös automaattisesti hajautettu ajallisesti. Kun rahaston arvo laskee, summalla saa enemmän rahasto-osuuksia, kuin arvon ollessa korkeammalla. (Rahastot ja rahastosäästäminen n.d.)

Rahastot ovat myös hyvä keino vaikuttaa pienelläkin pääomalla. Rahastot sisältävät sijoitustuotteita esimerkiksi tietyltä maanosalta tai toimialalta. On mahdollisuus valita rahasto, joka sijoittaa vain Amerikan markkinoille tai rahasto, joka sijoittaa vain vastuullisiin yrityksiin. Rahastoilla on mahdollista aloittaa esimerkiksi asunto- tai metsäsijoittaminen huomattavasti pienemmällä pääomalla. On nimittäin olemassa rahastoja, jotka sijoittavat metsiin tai asunto-osakkeisiin. Ostamalla rahastoa, saa oman osuutensa näistä omistuksista. (Rahastot ja rahastosäästäminen n.d.)

Kuva 2. Suomalaisen rahastosäästäjän profiili (Rahastoraportti 2021)

Ylläolevassa kuvassa on Finanssialan julkaisema rahastoraportti joulukuulta 2021. Raportista löytyy tietoa suomalaisista rahastosäästäjistä. Jopa 30 prosenttia väestöstä säästää rahastoihin. Alemmat toimihenkilöt ja työväestö on edustetuin ammattiryhmä rahastosäästäjissä.

Osakesijoittamisessa käydään kauppaa eli ostetaan ja myydään osakeyhtiöiden osakkeita. Ostamalla osakkeen saa itselleen omistusosuuden yhtiöstä. Toiminnan tavoitteena on tehdä

voittoa. Osakeyhtiöt voivat myös maksaa osakkeenomistajilleen osinkoa tekemästään voitosta. (Saario 2016.)

Osakkeita voi ostaa joko arvo-osuustilin tai osakesäästötilin kautta. Arvo-osuustilillä voi säilyttää sähköisiä arvopapereita, kuten osakkeita ja joukkovelkakirjalainoja. Näistä omistuksista tulee merkintä tilin tietoihin. (Arvo-osuustili n.d.) Osakesäästötilin kautta voi käydä kauppaa osakkeista verovapaasti. Tilin sisällä voi siis myydä tai saada osinkoja ilman veroseuraamuksia. Tuotoista maksetaan veroa vasta siinä vaiheessa, kun varoja nostetaan pois tililtä tai tili lopetetaan. Osakesäästötilille voi kokonaisuudessaan tallettaa enintään 50 000 euroa. (Osakesäästötili n.d.)

Osakesijoittamisella on mahdollisuudet hyvää tuottoon, mutta on myös riskialtis sijoitusmuoto. Tuotto-odotus ja riski kulkeekin useimmiten käsi kädessä. Osakesijoitukset ovat myös alttiita nopeille arvovaihteluille. Tämän vuoksi osakesijoittaminen on pitkän aikavälin sijoitusmuoto.

Yhtiöön johon on sijoittamassa kannattaa tutustua etukäteen huolella. Tätä voi toteuttaa lukemalla yhtiön tunnuslukuja, siitä tehtyjä analyysejä tai uutisartikkeleita. (Näin aloitat osakesijoittamisen n.d.) Myös osakesijoittaminen on hyvä tapa päästä vaikuttamaan valitsemalla sijoituskohteeseen sellaisen yhtiön, jonka toiminta vastaa omaa arvomaailmaa.

Asuntosijoittaminen on myös suosittu sijoitusmuoto. Asuntosijoittamista voi tehdä flippaamalla tai vuokraamalla asuntoa. Asunnon flippaaminen tarkoittaa sitä, että sijoittaja ostaa asunnon, remontoi sen ja myy sitten voitolla. (Talousviisas n.d.) Vuokraamalla ostetun asunnon vuokratuotto voi riittää kustantamaan asunnosta aiheutuvat kulut, kuten lainanlyhennyksen ja vastikkeen. Asuntoa voi vuokrata pitkäaikaisesti tai lyhytaikaisesti, esimerkiksi kalustettuna ja hyödyntää vuokraamiseen olemassaolevia alustoja, kuten Airbnb:tä. Asuntosijoittaminen vuokraamalla on pitkäaikainen sijoitus ja se on mahdollista aloittaa pienelläkin pääomalla. Kaikki asunnot eivät ole tuottavia sijoituskohteita, joten ostettava kohde on valittava tarkasti ja monia seikkoja otettava huomioon. Näitä ovat muun muassa asunnon sijainti, taloyhtiö ja siihen tehdyt remontit sekä hinta. (Orava & Turunen 2016.)

Vakuutussäästäminen sopii useimmiten pitkään sijoitushorisonttiin. Vakuutussäästämisen avulla voi vaihtaa sijoituskohteita aktiivisesti. Tehtyjä vaihtoja ei veroteta, kuten tavallisesti. Vasta, kun varat lunastetaan vakuutussäästöstä, tulee voitoista maksaa verot. (OP Sijoitusvakuutus n.d.)

Osuustoiminnalliset pankit voivat jakaa **osuuksiaan** ostettavaksi sijoittajille. Esimerkiksi osa POP-Pankeista eli Paikallisosuuspankeista tarjoaa mahdollisuuden sijoittaa pankkinsa pääomaan.

Osuusanneissa jäsenasiakas voi merkitä itselleen osuuksia. Tällöin osuuskunnan tavoitteena on maksaa osuudenomistajille vuosittain korkoa voitostaan. (POP Osuus n.d.)

Sijoittamisessa on mahdollista käyttää velkavipua. Tämä tarkoittaa sitä, että sijoitus rahoitetaan lainalla. Yksi tyypillinen sijoitusmuoto, johon käytetään vivuttamista, eli velkavipua, on asuntosijoittaminen. Asuntoa tai muuta kiinteää omaisuutta, kuten metsää vastaan saa helpommin lainaa kuin osakesijoittamiseen. Sijoitusasunnon ostoon voi myös saada lainaa jopa kauppahintaan saakka. (Orava & Turunen 2016.)

Kestävyys ja vastuullisuus ovat kasvavia arvoja ja trendejä. Nämä korostuvat nykyään myös sijoittamisessa. Sijoittamalla vastuullisiksi todettuihin sijoituskohteisiin, pääsee myös itse vaikuttamaan sekä toteuttamaan omia arvojaan. Kestäviä sijoituskohteita mitataan ESG-tekijöillä. Suomeksi nämä tekijät ovat ympäristö, sosiaalinen vastuu ja hyvä hallintotapa. Vastuullisuutta siis odotetaan yrityksen jokaisella osa-alueella. (Vastuullinen sijoittaminen n.d.)

2.3 Inflaatio, sijoittamisen verotus ja korkoa korolle-ilmiö

Inflaatio tarkoittaa rahan arvon heikkenemistä. Käytännössä Suomessa se näkyy kuluttajahintojen nousuna. Esimerkiksi, jos olet aiemmin saanut ostettua tietyt tuotteet 50 eurolla, myöhemmin ne samat tuotteet voivat maksaa 70 euroa. Palkkakehitys ei kuitenkaan pysy kiihtyvän inflaation perässä ja tämä voi aiheuttaa taloustilanteen heikkenemistä sekä epävarmuutta. Euroopan Keskuspankki pyrkii hillitsemään inflaatiota ja sen kiihtymistä nostamalla ohjauskorkoja. Tämä vaikuttaa kuluttajien asunto- ja kulutusluottojen korkoihin. Tällöin velkaa on kuluttajille kalliimpaa ottaa ja pankit myöntävät lainoja tarkemmin. Markkinoille pääsee hillitympi määrä rahaa ja kysyntä laskee, jolloin inflaatiokin tasaantuu. (Leppänen 2022.)

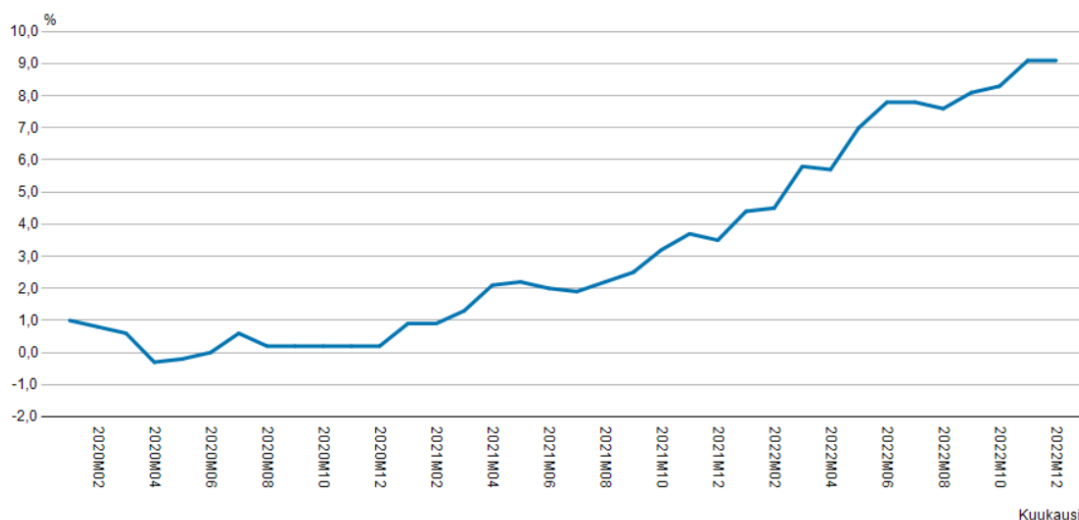
Tilisäästäjät kärsivät inflaatiosta, sillä se heikentää säästettyjen varojen arvoa. Inflaation myötä tilillä olevien varojen arvo heikkenee kulujen noustessa. Tämän takia ihmiset pyrkivät hakemaan varoilleen tuottoa eri sijoitusvaihtoehtojen kautta sen sijasta, että varat menettäisivät arvoaan tavallisella nollakorkoisella tilillä. (Nopeasti kasvava inflaatio 2022.)

Jos vuodesta 2011 olisi säästänyt käteistä 10 000 euroa, vuonna 2020 sen arvo olisi laskennallisesti inflaation myötä 8920 euroa. 2001 vuodesta säästetyn 10 000 euron arvo vuonna 2020 olisi vain 7530 euroa. Jotta rahan arvo pysyisi positiivisena, tulee varoille hakea tuottoa erilaisten sijoitustuotteiden avulla. (Nopeasti kasvava inflaatio 2022.)

PANKKI	PVM	%
Aktia	18.1.2023	0,00
Bank Norwegian	18.1.2023	1,20
Collector Bank	18.1.2023	0,60 - 0,60
Danske Bank	19.1.2023	0,00
Fellow Pankki	18.1.2023	1,35
Handelsbanken	4.1.2023	0,00
Hypo	18.1.2023	0,70
Nooa Säästöpankki	18.1.2023	0,00 - 0,00
Nordax Bank	23.3.2022	0,40
OP Uusimaa	19.1.2023	0,00 - 1,84
POP-Pankki Suomen Osuuspankki, Helsinki	18.1.2023	0,01
S-Pankki	16.1.2023	0,01 - 1,25
Svea Bank AB	4.1.2023	1,50
TF Bank	19.1.2023	0,70

Kuva 3. Pankkien talletuskorot säästötileille (Talletuskorot n.d.)

Säästötileille maksettavat korot eivät ole suuria, yllä olevan kuvan mukaisesti useassa pankissa 0 %. Koska tuotto prosentti ei ole yhtä suuri tai suurempi kuin inflaatio, kärsii talletettujen varojen arvo. Sijoittamalla varojen arvoa pyritään kasvattamaan sekä suojaamaan inflaatiolta.

Kuva 4. inflaation kehitys tammikuusta 2020 joulukuuhun 2022 (Kuluttajahintaindeksin n.d.)

Vuoden 2021 alusta inflaatio on lähtenyt voimakkaaseen nousuun ja kiihtynyt erityisesti vuoden 2022 aikana. Inflaatioprosentti oli syyskuussa 2022 8,1 %. Elokuussa luku oli vielä 7,6 %. Inflaatio

on siis jatkanut kasvuaan. Kasvua selittäviä tekijöitä on muun muassa sähkön hinnan ja korkotason nousu. (Tilastokeskus n.d.)

Sijoittamisesta saatuja tuottoja **verotetaan** pääomatulona. Näitä tuloja voi olla vuokratulo, osingot tai sijoitustuotteen myynnin yhteydessä saatu voitto. Pääomatulon veroprosentti on kiinteä, kun taas tuloveroa verotetaan progressiivisesti tulojen mukaisesti. Vuonna 2023 veroprosentti 30 % 30 000 euroon saakka ja sen ylittävistä osasta 34 %. Pääomatuloista voi myös tehdä tiettyjä, määriteltyjä vähennyksiä, jotka pienentävät maksettavan veron määrää. (Pääomatulon veroprosentti n.d.)

Osinkotulo on osittain verovapaata ja osittain verotettavaa pääomatuloa. Osingoista 15 % on verovapaata ja loput 85 % verotetaan pääomatuloveroprosentin mukaisesti. (Osinkotulojen verotus 2022.)

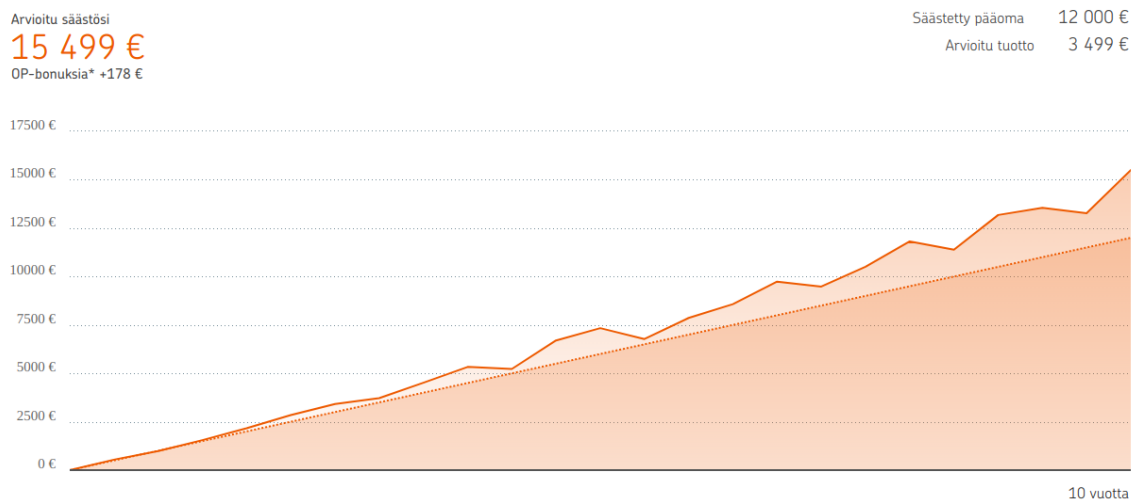
Korkoa korolle ilmiö on maailman kahdeksas ihme. Joka sitä ymmärtää, tienaa sen: joka ei ymmärrä, maksaa sen. (Einstein n.d.)

Korkoa korolle ilmiössä sekä sijoitettu pääoma, että jo kertyneet tuotot kasvattavat sijoitusten tuottoa. Mitä nuorempana sijoittamisen aloittaa, sitä enemmän korkoa korolle-ilmioistä pääsee hyötymään ja sitä voimakkaammin se tuo tuottoa sijoituksille. (Sammalisto & Asunmaa 2021.)

Paljonko voisit säästää kuukaudessa? Alkusijoitus Säästöaika (0-30 vuotta)

Paljonko tuottoa tavoittelet? (% vuodessa)

[Katso arvio säästöistäsi](#)

Kuva 5. Osuuspankin korkoa korolle-laskuri (Korkoa korolle-laskuri n.d.)

Kuvassa 5. kuukausittainen säästösumma on ollut 100 euroa, vuosittainen tuottotavoite 5 % ja säästöaika 10 vuotta. Useimpien pankkien sivuilta löytyy korkoa korolle-laskuri. Sillä voi laskea tuotto-odotuksia eri vaihtoehdoilla ja suhteuttaa vastaukset omaan elämäntilanteeseen. Suositeltava säästösumma on 10 % kuukausittaisista nettotuloista. Kuvan suora jana kuvaa säästettyä pääomaa. Suoran viivan yläpuolella kulkeva viiva kertoo arviota kertyvästä korosta. (Korkoa korolle-laskuri n.d.)

3 Talousosaaminen

Talousosaamisella tarkoitetaan kykyä ymmärtää taloutteen ja sen hoitoon liittyviä seikkoja ja soveltaa niitä omassa arkipäiväisessä elämässään (Rautapuro & Nissinen 2020).

Taloudellista osaamista tarvitaan eri elämän osa-alueilla ja vaatimukset talousosaamiselle vaihtelevat muun muassa elämänvaiheen mukaan. Tämän vuoksi talousosaamisen jatkuva kehittäminen on tärkeää eri elämän vaiheissa. Olennaista talousosaamisessa on ongelmien ennaltaehkäisy huolehtimalla omasta taloudestaan. Tällöin tarvitaan kykyä tiedostaa oma taloudellinen tilanne ja käytettävissä olevat resurssit. Talousosaaminen sisältää myös taidon ymmärtää omien taloudellisten valintojen vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan. (Raijas, Kalmi, Ranta, Ruuskanen 2020.)

Sekä ympäristö, että yksilöiden oma elämä voi muuttua matkan varrella. Talousosaamiseen kuuluvat taidot etsiä ajantasaista tietoa sekä mukauttaa oma taloudellinen tilanne muuttuneeseen elämäntilanteeseen tai ympäristöön. Elämän ennakoimattomat muutokset ja kriisitilanteen voivat tuoda haasteita taloudellisen tilanteen tasapainottamiseen ja sopeuttamiseen. Näissä tilanteissa korostuu niin varautuminen, hyvä talousosaaminen kuin myös yhteiskunnan tuki. Riittämätön tai olematon talousosaaminen voivat johtaa esimerkiksi maksuvaikeuksiin tai maksuhäiriömerkintöihin, kun yksilö ei osaa nähdä taloudellisen tilanteensa kokonaisuutta ja suhteuttaa kulujaan käytettävissä oleviin resursseihin. Myös elämän tuomat muutokset aiheuttaa vaikeuksia selvitä taloudellisesti. (Raijas ym. 2020.)

3.1 Maksuhäiriömerkinnät

Nykyinen yhteiskunta on kulutuskeskeinen. Erilaisia osamaksuja sekä nopeita ja rahoituksia on helposti saatavilla. Pikavippejä ja nopeita vakuudettomia kulutusluottoja saa nostettua jopa muutamissa minuuteissa tilille. Tällaisten luottojen korot ovat yleensä hyvin korkeita. Muutamasta pieneltä tuntuvasta osamaksusta kertyy äkkiä suuria summia ja kuukausittaisista maksuista ei enää selvitä.

Tilanteessa, jossa korkeakorkoisia luottoja on kertynyt liiaksi, maksuhäiriömerkinnän saaminen voi olla osalle jopa helpotus. Tällöin uusien velkojen saaminen vaikeutuu ja useista paikoista se on mahdotonta, koska luottotietoja ei ole. Tässä vaiheessa tilanteeseen saa usein apua sekä

mahdollisuuden hakea pääsyä velkajärjestelyihin. Maksuhäiriömerkinnällä on siis myös suojaava ominaisuutensa. Tähän useimmiten katkeaa ja katkaistaan velallisen velkakierre.

Maksuhäiriömerkintöjen muutos on ollut nousujohdanteista 2010-luvulla. Maksuhäiriömerkintä löytyy 10 prosentilta suomalaisista miehistä ja yli 16 prosentilta kolmekymppisistä miehistä. Avun hakemisen viivyttely tai ongelman kohtaaminen on usein tekijä, joka aiheuttaa maksuongelmia. Nuorten keskuudessa muutos on ollut positiivista ja maksuhäiriömerkintöjen määrät ovat laskeneet viime vuosina. (Maksuhäiriömerkinnät lisääntyvät 10.12.2020.)

Maksuhäiriömerkinnät vaikeuttavat elämää, jopa vakuutuksien ja puhelinliittymän hankkiminen voi aiheuttaa vaikeuksia. Se myös estää mahdollisuuden tulla valituksi osaan työpaikoista. Tässä tilanteessa viimeistään on tärkeä saada apua ja hakeutua avun piiriin. Tilanne on vielä korjattavissa ja maksuhäiriömerkinnät on mahdollista hoitaa rekisteristä pois, jolloin luottotiedot palautuvat tietyn ajan kuluttua. Tilanne voi kuitenkin aiheuttaa häpeää, joka vaikeuttaa sekä pitkittää avun hakemista. On syytä kuitenkin muistaa, että hyvin moni suomalainen on ja on ollut samankaltaisessa tilanteessa. Tärkeintä on tiedostaa vaikeudet ja hakeutua avun piiriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Luottotiedot ja maksuhäiriöt n.d.)

Maksuhäiriömerkintöjen lakiuudistuksella pyritään myös kannustamaan häiriöiden poismaksamiseen. Joulukuusta 2022 alkaen maksuhäiriömerkintä poistuu jo kuukausi sen jälkeen, kun velka on hoidettu. Aiemmin tämä aika on ollut kolme vuotta. Muutos motivoi saamaan puhtaat luottotiedot takaisin, sillä niiden palautuminen on huomattavan paljon nopeampaa. Nykyisellä menetelmällä velkojen hoitaminen on voinut tuntua jopa turhalta, sillä merkintöjen poistuminen veisi kuitenkin vielä kolme vuotta. (Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaika 2022.)

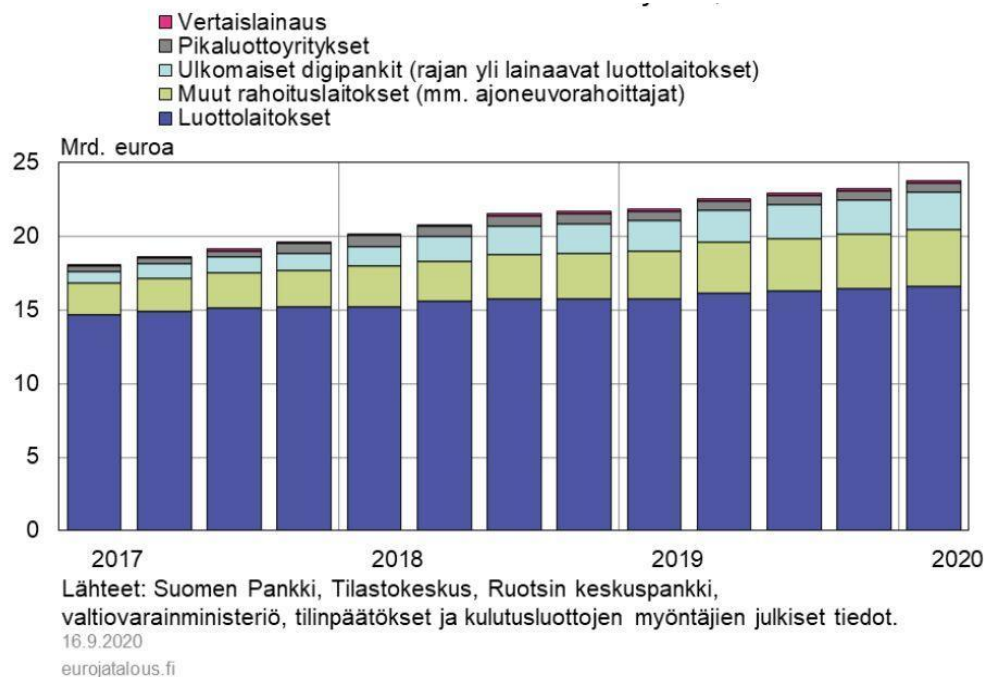
Etenkin nuorten taloustaitoja ja -osaamista tulee kehittää ja siihen panostaa. Yläkoululaiset ja toisen asteen opiskelijat ovat siinä iässä, että aletaan itsenäistymään ja ottamaan vastuuta omasta taloudesta sekä sen ylläpidosta. Mikäli tähän ei ole valmiuksia tai osaamista, lopputulos voi olla huono tulevaisuuden kannalta. Kuten mitään muutakaan taitoa, ei taloustaitoja opita itsestään. Myös seuraukset tulee tuoda ilmi, sillä moni ei välttämättä ymmärrä, kuinka suuri vaikutus luottotietojen menetyksellä voi olla jopa arkisiin asioihin.

Jo nyt inflaatio ja kulujen nouseminen alkaa näkyä maksuhäiriömerkintöjen määrissä ja kasvussa. Maksamattomista sähkölaskuista seuranneiden maksuhäiriömerkintöjen määrä on kasvanut 18 prosentilla. Ensi keväälle siis odotetaan piikkiä, sillä talvella sähkölaskut ovat suurimmillaan. (Maksamattomat 2022.)

3.2 Velkaantumisen hillitseminen

Velkaantumisen ennaltaehkäisemisessä talousosaamisen edistämisellä on suuri merkitys. Suomen Pankki teki oikeusministeriölle tammikuussa 2021 ehdotuksensa talousosaamisen kansalliseksi strategiaksi. Ehdotuksen tavoitteena on auttaa kuluttajia taloustaitojen kehittämisessä ja hillitä ylivelkaantumista. (Velkakatto ja asuntolainojen pituusrajoitus 2021.)

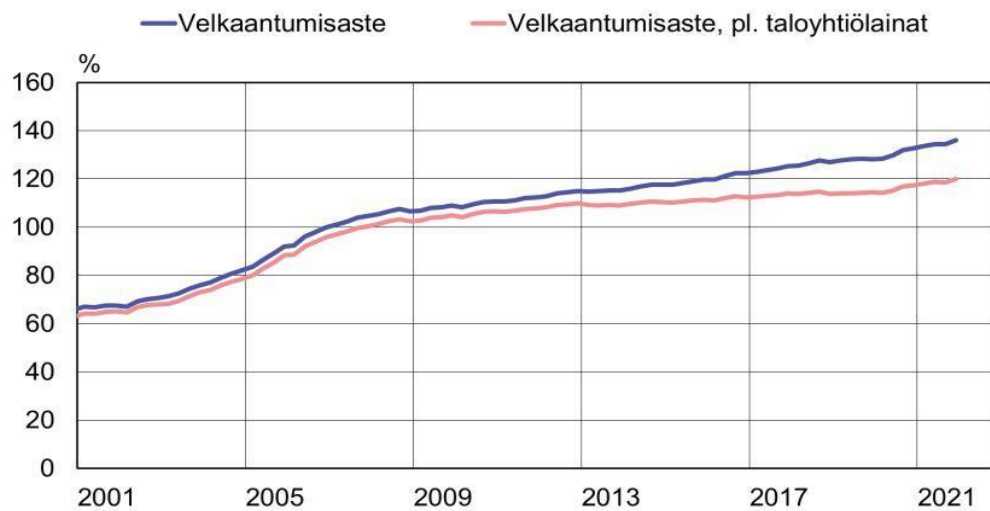
Kotitalouksien velkaantuminen on ollut nousujohdanteista ja myös taloyhtiölainat ovat kasvattaneet velkaantumistasetta huomattavasti. Hyvässä talustilanteessa velkaantuminen on ollut nopeampaa ja taantumissa taas hidastunut. (Silvo & Nyholm 2022.) Velkaantumisen kasvua pyritään rajoittamaan ja hillitsemään asuntolainoille asetetulla enimmäisluototussuhteella eli lainakatolla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että asuntolainaa voidaan myöntää enintään 85 % vakuuksien käyvästä arvosta ja ensiasunnon ostajille 95 %. Tämä estää sen, ettei lainaa voida myöntää asunnon kauppahintaan saakka pelkkää ostettavaa asuntoa vastaan. Ostettavan kohteen lisäksi velallisella tulee olla joko omaa rahaa tai muita reaalivakuuksia käytettävissään. Vakuuksien ei tarvitse olla omia, vaan toinen voi antaa niitä lainan pantiksi. (Asuntolainat ja lainakatto n.d.)

Kuva 6. Kulutusluottokantojen kehitys vuosina 2017-2020 (Kotitalouksien kulutusluottokanta 2020)

Kuva 6. havainnollistaa kotitalouksien kulutusluottokannan kasvua vuosina 2017-2020. Kasvu on ollut tasaisesti nousujohdanteista. Suurin osa kulutusluotoista on otettu luottolaitoksilta.

Toiseksi suurin rahoittaja on muut rahoituslaitokset, joihin kuuluu muun muassa ajoneuvorahoittajat.

Lähde: Tilastokeskus.

Velkaantumisaste lasketaan kotitalouksien lainavelan ja käytettävissä olevien tulojen vuosisumman suhteena. Se sisältää kotitalouksien vastuulla olevat taloyhtiölainat.

21.6.2022
© Suomen Pankki
41203@ChartVelkaantumisasteVertailu

Kuva 7. Kotitalouksien velkaantuminen on ollut kasvussa koko 2000-luvun (Silvo & Nyholm 2022)

Kotitalouksien velkaantuminen on ollut nousujohteista jopa 2000-luvun alusta saakka. Kuvassa 7. on esillä velkaantumisaste sekä velkaantumisaste pois lukien kotitalouksille kuuluvan taloyhtiölainan. Eryityisesti vuoden 2013 jälkeen taloyhtiölainat ovat vaikuttaneet velkaantumisasteeseen. Uudisasuntoja ostaessa suuret yhtiölainaosuudet vaikeuttavat hahmottamaan kokonaiskustannuksia. Taloyhtiölainassa on laina-ajan alussa useimmiten lyhennysvapaata, joka heikentää kykyä tiedostaa todellisia tulevia kustannuksia. Tämä kasvattaa riskiä, että kuluttajat hankkivat tuloihin nähden liian kalliita asuntoja. On ehdotettu, että asuntolainojen ja uudisrakentamisen taloyhtiölainojen enimmäislaina-aika olisi 25 vuotta. Uudisrakentamisen taloyhtiölainoille ehdotetaan asetettavaksi enimmäisluotto-osuus, jolloin taloyhtiö voisi saada yhtiölainaa enintään 60 % myytävien asunto-osakkeiden velattomasta hinnasta. Tämä hillitsisi ylisuurien taloyhtiölainojen myöntämistä. (Velkakatto ja asuntolainojen pituusrajoitus 2021.)

Kehitteillä on positiivinen luottorekisteri ylivelkaantumisen ennaltaehkäisemiseksi ja tunnistamiseksi. Positiivisesta luottorekisteristä on saatavilla tiedot henkilön veloista sekä tulotiedoista. Muutos auttaa luotonantajaa arvioimaan velallisen luotonhoitokykyä ja kokonaistilannetta entistä paremmin. Näin kaikki velat tulee varmasti tietoon ja tulot realistisesti huomioiduiksi. Rekisteri auttaa myös itse velallista näkemään tilanteensa kokonaisvaltaisemmin.

Laki koskien positiivista luottorekisteriä tuli voimaan 1.8.2022 ja se tulee käyttöön portaittain keväällä 2024 alkaen. Rekisteriä ylläpitää Verohallinnon Tulorekisteriyksikkö. (Positiivinen 2022.)

Kotitalouksien velkaantuminen ja sen kasvu vaikuttaa heikentävästi talouden kestävyys ja Suomen talouden kantokykyyn talouskriiseissä. Erityisesti pitkät laina-ajat asuntolainoille ovat yleistyneet. Tämä on mahdollistanut kotitalouksille yhä suurempien asuntolainojen ottamisen. Valtiovarainministeriön asettama työryhmä on edistänyt vaihtoehtona velkaantumisen hillitsemiselle. Ehdotuksena on ollut velkakatto, joka olisi sidottu tuloihin ja asuntolainojen laina-ajan rajoittaminen. Työryhmän näkemyksen mukaan uusia apukeinoja tarvitaan kiireellisesti nykyisen enimmäisluototussuhteen lisäksi. On myös ehdotettu, että rajoitukset koskisivat luottolaitoksen lisäksi muitakin lainanantajia ja Finanssivalvonta valvoisi tulevaisuudessa pankkien lisäksi muitakin luotonantajia. Tällöin muiltakin luotonantajilta edellytetään tarkastamaan hakijan kyky selviytyä myönnettävän luoton maksamisesta. (Velkakatto ja asuntolainojen pituusrajoitus 2021.)

Finanssivalvonta on antanut suosituksensa lainanhoitorasituksen laskemisesta uusia asuntoluottoja myönnettäessä. Suosituksen tarkoituksena on, että asuntoluottoa myönnettäisiin vain henkilöille, joiden kaikki lainanhoitokulut ovat enintään 60 % nettotuloista. Laskennassa luottojen takaisinmaksuaikana huomioidaan enintään 25 vuotta ja korkona vähintään 6 %. Lainanhoitorasitusta laskettaessa otetaan huomioon kaikki luotonhakijan olemassaolevat lainat. Suositus on tullut voimaan 1.1.2023. Tällä suosituksella pyritään hillitsemään liiallista velkaantumista ja estämään velanhoitomenojen kasvu liian suureksi nettotuloihin nähden. (Makrovakauspäätös 2022.)

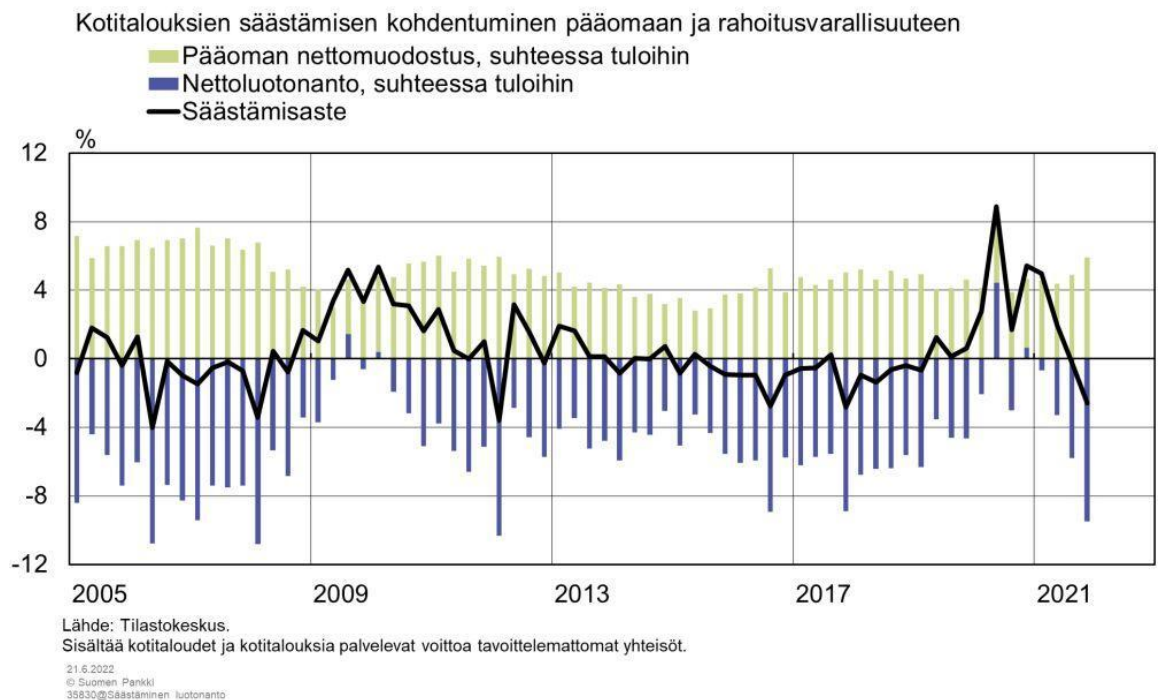
Viitekorot ovat olleet pitkään nollan alapuolella, jonka lainojen korkokustannukset ovat olleet maltillisia. Korot lähtivät nousuun vuonna 2022. Tämä myös nostaa velallisten lainanhoitokustannuksia korkomenojen kasvaessa. Samalla inflaation myötä muutkin elinkustannukset nousevat. Tämä voi aiheuttaa moniin kotitalouksiin taloudellisia haasteita, erityisesti mikäli otettuja lainoja ei ole mitoitettu oikein omaan talouteen ja korkojen nousua ei ole huomioitu lainaa otettaessa. (Humalainen 2023.)

3.3 Säästämisen motiivit ja elämäntilanteen vaikutus

Keskeistä on motiivit säästämisen takana. Kuten kaikkkeen tekemiseen, myös säästäminen vaatii motiivin, joka ohjaa tekemäämme. Säästämisen motiivina voi olla esimerkiksi oman

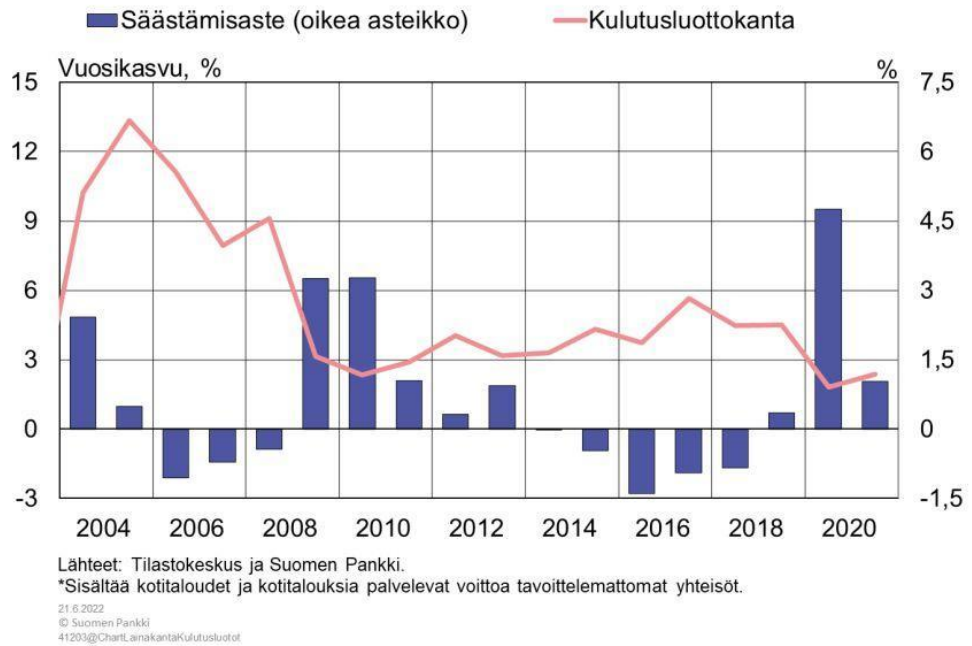
varallisuuden kasvattaminen, tulevaisuuden turvaaminen tai jokin tuleva hankinta, kuten auto tai lomamatka. Säästämällä voi myös turvata tai ylläpitää tiettyä elintasoa tai varautua yllättäviin tilanteisiin, jolloin tulotaso pienenee. Säästämisen motiivit vaihtelevat useimmiten myös iän ja elämäntilanteen mukaan. Säästäminen voi olla haastavaa, mikäli sillä ei ole tiettyä päämäärää tai tavoitetta. (Seppinen 2022.)

Säästämisen motiivi voi vaihtua ja elää oman elämäntilanteen mukaan. Esimerkiksi yksinelävällä opiskelijalla voi olla hyvin erilaiset tavoitteet säästämisen suhteen kuin perheellisellä työssäkäyvällä.

Kuva 8. Kotitaloudet säästävät eniten taantumien aikana (Silvo & Nyholm 2022)

Kuvasta 8. voidaan havaita se, että suomalaiset kotitaloudet säästävät eniten taantumassa. Paremmassa taloustilanteessa säästäminen vähenee ja velanotto kasvaa. Tästä voidaan päätellä, että varautuminen alkaa vasta kun heikko taloustilanne on alkanut. Eli liian myöhään. Hyvässä taloustilanteessa eletään paljon huolettomammin, säästäminen unohtuu ja velkaa otetaan herkemmin. Ennen koronaa säästämisaste on ollut nousussa, jonka jälkeen lähtenyt taas laskuun.

Kuva 9. Kotitalouksien vähäinen säästäminen on yhteydessä kulutusluottokannan kasvuun (Silvo & Nyholm 2022)

Kun kulutusluottoja otetaan vähemmän, myös säästäminen lisääntyy. Vuonna 2019 säästäminen on ollut suuressa nousussa ja samalla kulutusluottokanta on pienentynyt. Ennen koronavuotta säästämisaste nousi.

Yli puolet suomalaisista säästää joka tai lähes joka kuukausi

59%

SÄÄSTÄÄ PAHAN PÄIVÄN VARALLE

41%

SÄÄSTÄÄ LOMAA TAI MATKUSTAMISTA VARTEN

27%

SÄÄSTÄÄ KODIN HANKINTOIHIN

48%

25-44-VUOTIAISTA SÄÄSTÄÄ LOMAA TAI MATKUSTAMISTA VARTEN

Suosituinta on säästää alle 200 euron summia

33%

25-44-VUOTIAISTA SÄÄSTÄÄ OMAA ASUNTOA VARTEN

34%

45-54-VUOTIAISTA SÄÄSTÄÄ ELÄKEPÄIVIÄ VARTEN

24%

65-74-VUOTIAISTA SÄÄSTÄÄ LAPSILLE TAI LAPSENlapsille

Kuva 10. Tietoa suomalaisten säästämisestä (Sorsa 2019)

Ylläoleva kuva kertoo muun muassa, mitä varten suomalaiset säästävät. Tutkimuksen kohderyhmänä on ollut 16-74-vuotiaat. Suurin osa kaikista OP:n, Marttaliiton ja Takuusäätiön

tekemään Rahapuhetta-tutkimukseen vastanneista kertoo säästävänsä pahan päivän varalle ja suurin osa 25-44-vuotiaista kertoo säästävänsä loma- tai matkustelua varten. Yli puolet suomalaisista kuitenkin säästää joka tai lähes joka kuukausi. Tyypillisin säästösumma on alle 200 euroa.

4 Nuorten talous

Nuorten taloustaitojen kehittäminen ja riittävien taitojen varmistaminen on tärkeää, koska itsenäistyessä vastuu omasta taloudesta ja sen hoidosta kasvaa.

Talousoongelmilla on vaikutus sekä yksilöön itseensä, että myös yhteiskuntaan. Vaikka talousoongelmiin on saatavissa apua, on hyödyllisempää toimia ennaltaehkäisevästi. (Sammalisto & Asunmaa 2021.)

4.1 Nuorten säästäminen ja sijoittaminen

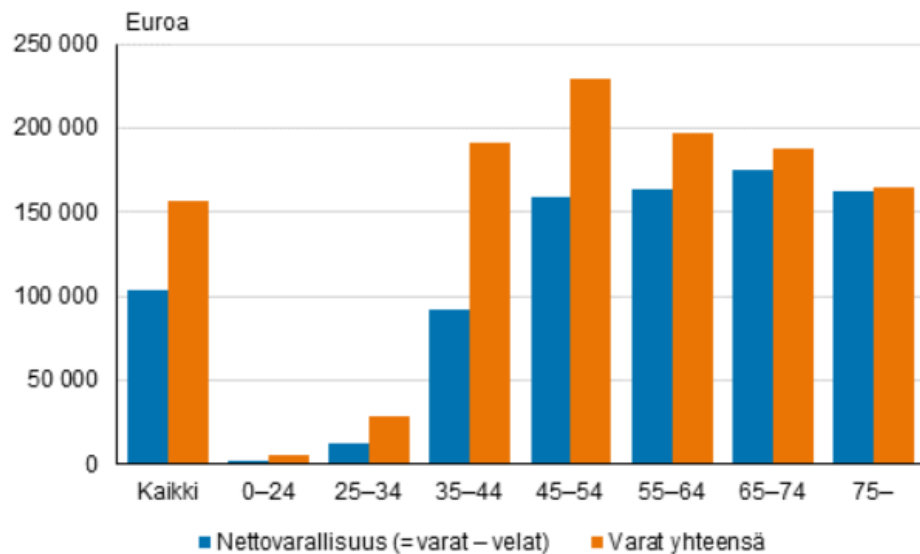
Alle 30-vuotiaat ovat innostuneet säästämään ja sijoittamaan entistä aktiivisemmin. Heidän valitsemissaan sijoitustuotteissa näkyy kasvavasti vastuullisuuden merkitys. Vuonna 2020 18-30-vuotiaiden osakekauppojen määrä lisääntyi 115 prosenttia. Samana vuonna nuorten arvo-osuustilien määrä kasvoi 90 prosenttia. Vuoden 2021 ensimmäisenä kvartaalina nuoret aikuiset tekivät rahastomerkitöjä 40 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin samana aikana. Myös rahastosäästösopimusten määrä kasvoi alkuvuonna 2021 melkein 60 prosenttia. Nuorten sijoituskäyttäytyminen on ollut reilussa kasvussa. 18-30-vuotiaiden sijoitussalkku on tyypillisesti arvoltaan 2 500 euroa ja keskiarvosalkun suuruus on 14 000 euroa. (Lehto 2021.)

OP:n tekemän kyselytutkimuksen mukaan jopa 80 prosenttia alle 30-vuotiaista pitää omaa talousosaamistaan hyvänä sekä lähes 70 prosenttia on kiinnostunut raha-asioista. Korkeakoulutuista nuorista 87 prosenttia piti talousosaamistaan hyvänä. Vanhempien luona asuvilla nuorilla tämä luku oli 69 prosenttia. Samalla lähes puolet vastanneista kertoo raha-asioista puhumisen kuitenkin ahdistavan. Vastanneista 18-29-vuotiaista 68 prosenttia vastasi olevansa kiinnostuneita raha-asioista ja 72 prosenttia vastasi pitävänsä rahaa säästössä. Kyselyn mukaan nuoret hakevat taloustietoja lähipiiriltä, perinteisestä ja sosiaalisesta mediasta sekä pankeista. Erittäin positiivista on, että raha-asiat pidetään kiinnostavina ja niistä haetaan sekä saadaan tietoa. (OP:n kyselytutkimus 2021.)

Nordean tekemän kyselytutkimuksen mukaan 18-25-vuotiaiden sijoittaminen on yhtä yleistä, kuin muissakin ikäluokissa. Puolestaan säännöllinen säästäminen on harvinaisempaa. Noin kolmasosa vastasi sijoittavansa silloin tällöin ja 10 prosenttia sijoittavansa säännöllisesti. Jopa yli puolet, 53 % prosenttia nuorista kertoo sijoittavansa tavoitellakseen taloudellista

riippumattomuutta. Myös suuri osa vastanneista säästää asuntoa tai muuta suurempaa hankintaa varten. (Nordean kysely 2019.)

Myös sijoittamisen katsotaan olevan periytyvää. Jos nuoren vanhemmat ovat sijoittaneet, myös lapsen sijoittamisen aloittaminen on todennäköisempää ja se aloitetaan nuorempana. Tulosten mukaan, jos vanhemmat ovat sijoittaneet, yli puolet sijoittaa vähintään silloin tällöin. Jos taas vanhemmat eivät ole sijoittaneet, lapsista vain kolmasosa sijoittaa. (Nordean kysely 2019.)

Kuva 11. Suomalaisten varallisuus ja nettovarallisuus ikäryhmittäin (Nettovarallisuus n.d.)

Kuvasta voidaan havaita, että suurin nettovarallisuus on 65-74-vuotiailla. Suurin varallisuus, jos velkoja ei huomioida, on 45-54-vuotiaiden ikäluokassa. 0-24-vuotiaiden varallisuusasema on heikoin. Tällöin vielä opinnot ovat usein kesken ja omaa varallisuutta ei ole ehditty kerryttämään.

4.2 Nuorten kulutustottumukset ja ensiasunnon ostaminen

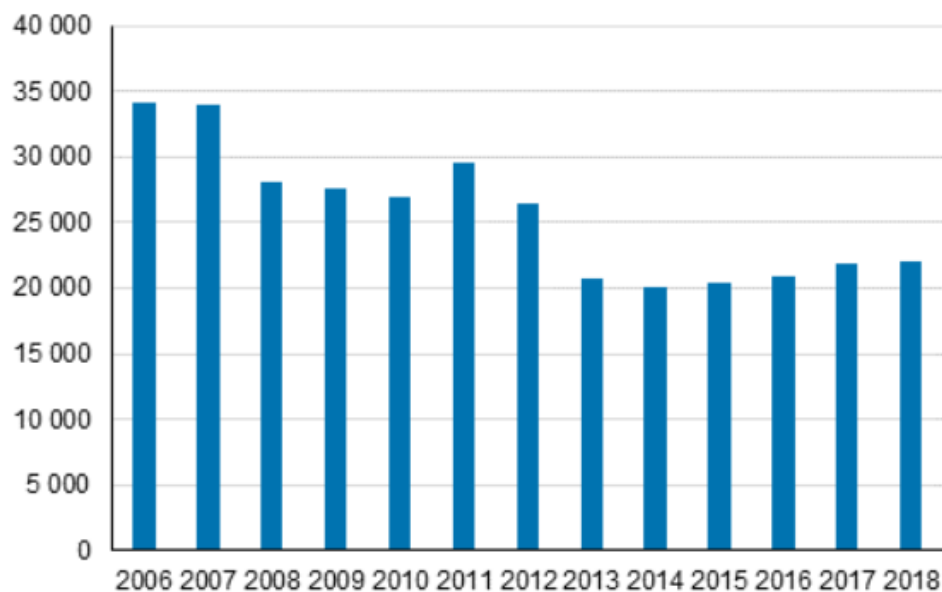
Kulutustottumuksissa näkyy se, että tavaraa ja tuotteita on saatavilla ajasta ja paikasta riippumatta. Verkko on täynnä erilaisia verkkokauppoja joista tuotteita saa tilattua jopa kotiovelle toimitettuna. Tilaukset saa useimmiten tehtyä laskulle tai osamaksulle. Toisaalta taas, nuorten valinnoissa näkyy entistä enemmän vastuullisuus.

Kulutuskäyttäytymiseen vaikuttaa vahvasti sosiaalinen media ja siellä esiin nousevat mainokset ja trendit. Myös sosiaalisen median vaikuttajat ja heidän esiin nostamat tuotteet vaikuttavat

etenkin nuorten valintoihin merkittävästi. Nuoret kokevat tarvetta erottautua joukosta esimerkiksi pukeutumistyyllillään, jotta tuntisivat kuuluvansa joukkoon. (Murtomäki 2021.)

Kulutuskäyttäytyminen ja nuorten talouden hallintataidot riippuvat paljon opituista malleista ja siitä, miten raha-asioista on puhuttu ja rahaa lapsuudenperheessä käytetty. Usein talouden hallintaongelmat johtuvat tietämättömyydestä omasta kulutuskäyttäytymisestä ja menoistaan. Tämän vuoksi omia menoja kannattaa seurata muutaman kuukauden ajan, jotta kulutusmenot on realistisesti tiedossa. (Sorsa 2020.)

Ensiasunnon ostajien keski-ikä on noussut viime vuosien aikana. Vuonna 2019 ensiasunnon ostajien keski-ikä oli 29,7. Kymmenen vuotta aiemmin, vuonna 2009 tämä luku oli 27,8. (Ensiasunnon ostajat 2006-2019 2020.) Tätä on selitetty muun muassa sillä, että paikoilleen asettaudutaan aiempaa myöhemmin ja tämän vuoksi omistusasuntoon ei haluta sitoutua vielä nuoremmassa iässä. Myös opinnot tai asuminen ulkomailla voi venyttää halua omistusasunnon oston. (Aaltonen 2018.)

Kuva 12. Ensiasunnon ostajien määrä 2006-2018 (Omistusasuminen 2019)

Kuvassa 12. on kuvattu ensiasunnon ostajien lukumäärät vuosina 2006-2018. Ensiasunnon ostajien lukumäärä on ollut viime vuosien aikana laskussa. Eniten ensiasunnon ostajia on ollut vuosina 2006 ja 2007.

5 Tutkimus nuorten taloustaidoista

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää nuorten suhtautumista säästämiseen sekä säästämiseen ja säästämättömyyteen vaikuttavia tekijöitä. Työn tavoitteena oli myös löytää keinoja säästäväisyyden edistämiseksi.

Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa selvitetään tutkittavaa kohdetta koskevia käsityksiä, kokemuksia ja sen merkitystä. Lopputulos muodostetaan aineiston, oman ajattelun sekä teorian kautta. Tavoitteena on ymmärtää tutkittavaan kohteeseen liittyvää toimintaa. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen arviointiin vaikuttaa tutkimuksen pysyvyys, toistettavuus ja sovellettavuus. Määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkittavaa kohdetta pyritään analysoimaan numeraalisesti. Tutkimuksen tuloksia tulkitaan numeroiden avulla. Määrällisen tutkimuksen tavoitteena on saavuttaa täsmällistä tietoa tutkittavasta kohteesta ja tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa saatujen vastausten määrä. Luotettavuuden arvioinnissa kriteerejä ovat tutkimuksen pätevyys ja toistettavuus. (Vilkkä 2021.)

5.1 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus suoritettiin kyselytutkimuksena. Kysely oli avoinna 19.12.2022-2.1.2023. Kyselyssä oli yhteensä 18 kysymystä ja se sisälsi sekä avoimia, että suljettuja kysymyksiä. Kyselypohja tehtiin hyödyntäen Google Formsia. Vastaaminen oli anonyymiä eikä vastaajien henkilötietoja tai sähköpostiosoitetta kerätty. Kyselylinkkiä jaettiin sosiaalisen median avulla Facebook-, Instagram- ja LinkedIn-profiilissa. Julkaisua jaettiin alustoilla uudelleen ja näin se saavutti laajemman ryhmän. Kyselylinkkiä pystyi jakamaan sosiaalisen median ulkopuolelle, mutta ei välttämättä tavoittanut henkilöitä, jotka eivät käytä sosiaalista mediaa. Kyselylomake on liitteenä 1 ja saatekirje liitteenä 2.

Tutkimuksessa selvitettiin nuoren elämäntilanne, säästäminen sekä suhtautuminen säästämiseen. Tavoitteena oli löytää yhdistäviä tekijöitä sekä syitä säästämättömyydelle ja säästäväisyydelle.

5.2 Tutkimustulokset

Kyselyyn tuli yhteensä 163 vastausta, mutta kaikki vastaajat eivät olleet jättäneet vastausta kaikkiin kysymyksiin. Kyselytutkimuksen vastausmäärälle ei ollut asetettu tavoitetta.

Vastanneista suurin osa, 85 (52,1 %) oli 19-22-vuotiaita. 38 henkilöä (23,3 %) oli 16-18-vuotiaita ja 40 (24,5 %) henkilöä 23-26-vuotiaita (liite 4, taulukko 1).

Suurin osa, 75 (46,3 %) vastanneista henkilöistä oli työssä. Lähes yhtä monta, 72 (44,4 %) henkilöä oli elämäntilanteeltaan opiskelijoita. Yksi vastaaja oli jättänyt vastaamatta elämäntilanteensa (liite 4, taulukko 2). Selkeästi yleisin asumismuoto oli vuokra-asunto. Vastanneista 94 (58,0 %) asuu vuokralla. Yksi vastaaja oli jättänyt vastaamatta oman asumismuotonsa (liite 4, taulukko 3).

Vastanneista henkilöistä 38 ei säästä. Yleisin syy säästämättömyydelle on se, ettei ole tällä hetkellä varaa säästää. Tämän syyn valitsi ei-säästäväistä 28 (73,7 %) henkilöä (liite 4, taulukko 4). Vastaajista, jotka eivät säästä, suurin osa on elämäntilanteeltaan opiskelijoita (liite 3, taulukko 2) ja suurimman osan asumismuoto on vuokra-asunto (liite 5). 16-18 vuotiaista vastaajista 14 (36,8 %) ei säästä. 23-26-vuotiaiden osalta säästämättömien osuus vastaajista on vain 4 (10,0 %) henkilöä. Kaksi henkilöä, jotka vastasivat säästävänsä, olivat vastanneet myös Miksi et säästä kysymykseen. Näitä ei huomioitu liitteen 4 taulukossa 4. Vain kaksi (5,3 %) kaikista vastanneista henkilöistä ei halua säästää.

159 vastaajaa oli vastannut kuukausittaisen säästösumman. Vastausvaihtoehdoissa oli myös en säästä. Suurin osa, 43 (27 %) vastaajista säästää yli 200 euroa kuukaudessa (liite 4, taulukko 5). Näistä henkilöistä 28 on 19-22-vuotiaita ja 15 henkilöä 23-26-vuotiaita. Kukaan 16-18 vuotiaiden ikäluokasta ei säästä yli 200 euroa kuukaudessa (liite 3, taulukko 4). 7 henkilöä, jotka olivat vastanneet En säästä, olivat valinneet kuukausittaisen säästösumman. Heidän vastauksensa on siirretty En säästä-kohtaan.

Yleisin säästökohde on taloudellisen riippumattomuuden saavuttaminen, tämän vaihtoehdon oli valinnut 40 henkilöä. Toiseksi yleisin pahan päivän varalle säästäminen, jonka oli valinnut 38 henkilöä (liite 4, taulukko 6). Vastaajista, jotka eivät tällä hetkellä säästä, suurin osa, 15 (39,5 %) henkilöä haluaisi säästää taloudelliseen riippumattomuteen (liite 4, taulukko 7). Liitteen 4 taulukon 7. kysymykseen oli vastannut 20 henkilöä, jotka kertoivat säästävänsä. Näitä vastauksia ei otettu huomioon. Heidän vastauksensa ovat taulukossa 6.

16-18 vuotiaiden yleisimmät säästökohteet ovat taloudellisen riippumattomuuden saavuttaminen (7 vastausta) ja pahan päivän varalle säästäminen (5 vastausta). Kolmanneksi yleisin säästökohde tasapistein ovat asunto ja auto, joista molemmat saivat 3 vastausta (liite 3, taulukko 5). Ikäryhmän yleisin säästösumma on 1-50 euroa (18 vastausta), 14 henkilöä ei säästä. Kukaan 16-18 vuotiaista vastaajista ei säästä yli 200 euroa kuukaudessa (liite 3, taulukko 4). Vastaajat, jotka eivät tällä hetkellä säästä tästä ikäluokasta, haluaisivat säästää yhtä paljon asuntoon sekä taloudellisen riippumattomuuden saavuttamiseksi. Molemmat vaihtoehdot saivat 5 vastausta. (liite 3, taulukko 6).

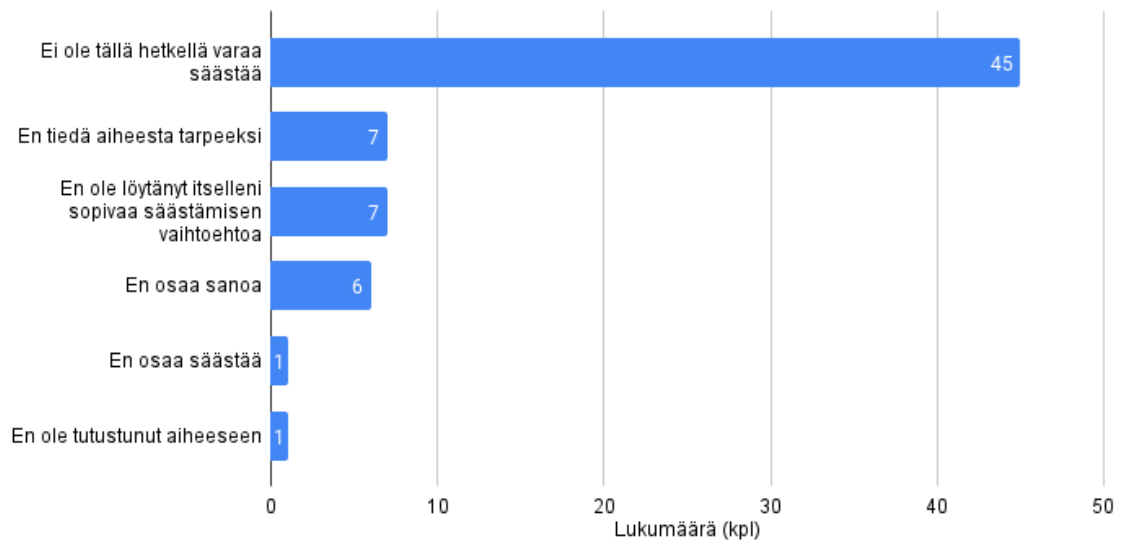
19-22 vuotiaiden yleisin säästökohde on taloudellisen riippumattomuuden tavoittelemisen (24 vastausta), toiseksi pahan päivän varalle säästäminen (18 vastausta) ja kolmanneksi suosituin asunto, joka sai 12 vastausta (liite 3, taulukko 5). Ikäluokan suosituin säästösumma on yli 200 euroa kuukaudessa (28 vastausta) ja toiseksi yleisin 51-100 euroa (15 vastausta). 20 henkilöä ikäluokasta ei säästä (liite 3, taulukko 4). Henkilöistä, jotka eivät säästä, haluaisivat säästää taloudellisen riippumattomuuden saavuttamiseksi (8 vastausta), toiseksi suosituin säästökohde olisi asunto (7 vastausta) ja kolmanneksi pahan päivän varalle säästäminen, joka oli saanut 3 vastausta (liite 3, taulukko 6).

23-26 vuotiaiden yleisin säästökohde on pahan päivän varalle säästäminen (15 vastausta), toiseksi yleisin asunto (10 vastausta) ja kolmanneksi yleisen taloudellisen riippumattomuuden saavuttaminen (9 vastausta) (liite 3, taulukko 5). Yleisin kuukausittainen säästösumma on yli 200 euroa (15 vastausta), toiseksi yleisiä olivat 151-200 euroa ja 51-100 euroa, joista molemmat saivat 7 vastausta. Neljä ikäluokan vastaajista ei säästä (liite 3, taulukko 4). Henkilöt, jotka eivät tällä hetkellä säästä, haluaisivat eniten säästää taloudellisen riippumattomuuden saavuttamiseksi (2 vastausta). Toiseksi suosituimmat säästökohteet tasapistein olisivat asunto ja pahan päivän varalle säästäminen. Näistä molemmat vaihtoehdot saivat yhden äänen. Kukaan ikäluokasta ei vastannut ettei halua säästää lainkaan (liite 3, taulukko 6).

Vastaajista 95 henkilöä kokee säästämisen helpoksi ja 67 henkilöä ei koe säästämistä helpoksi. Yksi vastaaja on jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen.

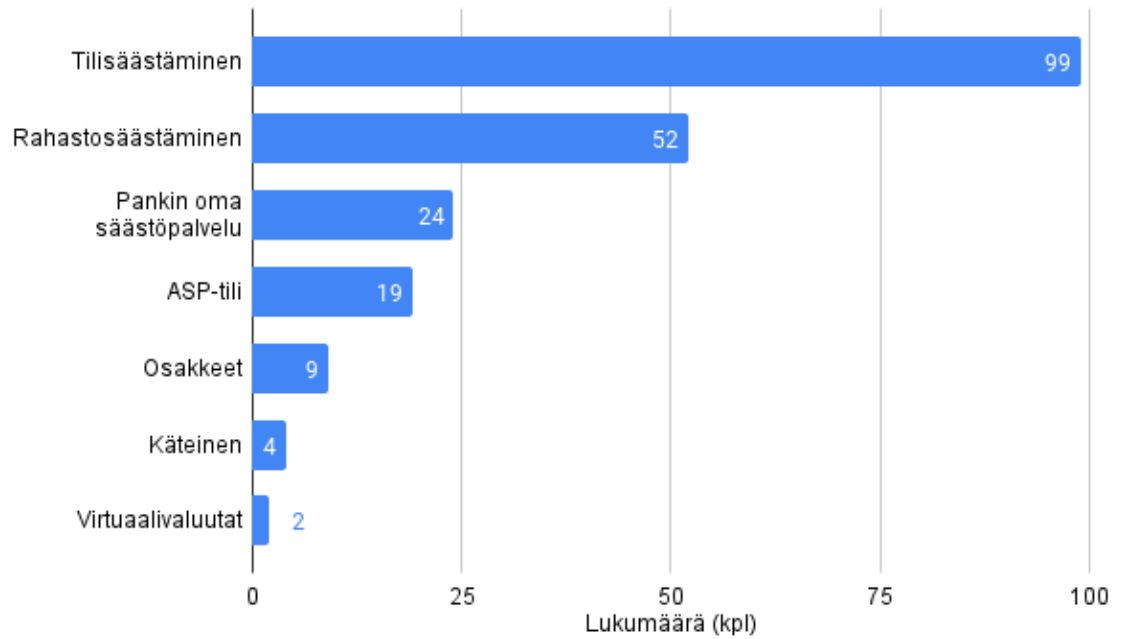
Kyselyn 9. kysymyksessä kysyttiin kokeeko vastaaja säästämisen helpoksi. Mikäli tähän vastasi ei, seuraavassa kysymyksessä pyydettiin vastaamaan, mistä säästämisen vaikeus johtuu. Tässäkin suurimmaksi syyksi nousi se, ettei tällä hetkellä ole varaa säästää (kuva 13). Neljä vastaajaa koki säästämisen helpoksi, mutta olivat silti vastanneet kysymykseen: mistä säästämisen vaikeus johtuu. Näitä vastauksia ei ole otettu huomioon kuvassa 13. Kysymyksillä pyrittiin selvittämään,

johtuuko säästämättömyys säästämisen vaikeudesta ja kokeeko valtaosa nuorista säästämisen vaikeaksi. Suurin osa vastanneista henkilöistä kuitenkin kokee säästämisen helpoksi.

Kuva 13. Säästämisen vaikeuteen vaikuttavat syyt (n=67)

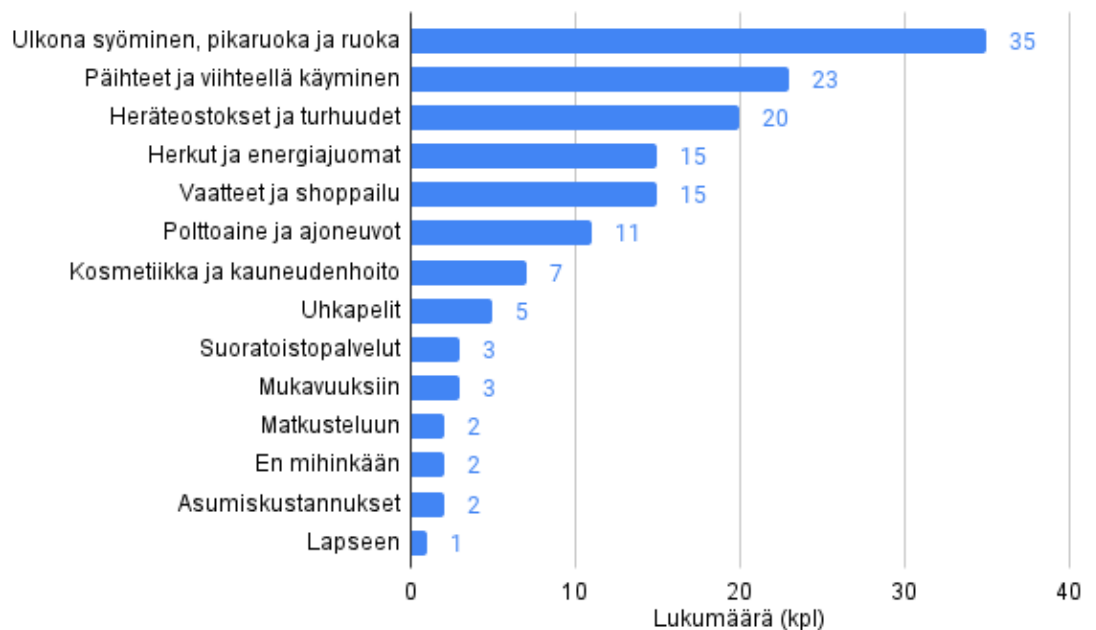
Vastaaja pystyi valitsemaan kuvan 14. kysymyksessä useamman vaihtoehdon säästämisen muodoksi. Suurin osa vastaajista säästää tilille. Se oli myös jokaisen ikäryhmän suosituin säästämisen muoto. 16-18 toiseksi suosituin säästämisen muoto on pankin oma säästöpalvelu, 19-22 sekä 23-26 vuotiaiden rahastosäästäminen (liite 3, taulukko 7). 17 henkilöä, jotka olivat vastanneet aiemmin kyselyssä "En säästä", olivat merkinneet säästämisen muodon. Näitä vastauksia ei otettu huomioon kuvassa 14 tai liitteessä 9. Tietoisuutta säästämisen muodoista ja sijoittamisesta on tärkeää lisätä, sillä tilillä pidettävien varojen arvo laskee kasvavan inflaation myötä.

Kuva 14. Vastaajien säästämisen muodot (n=144)

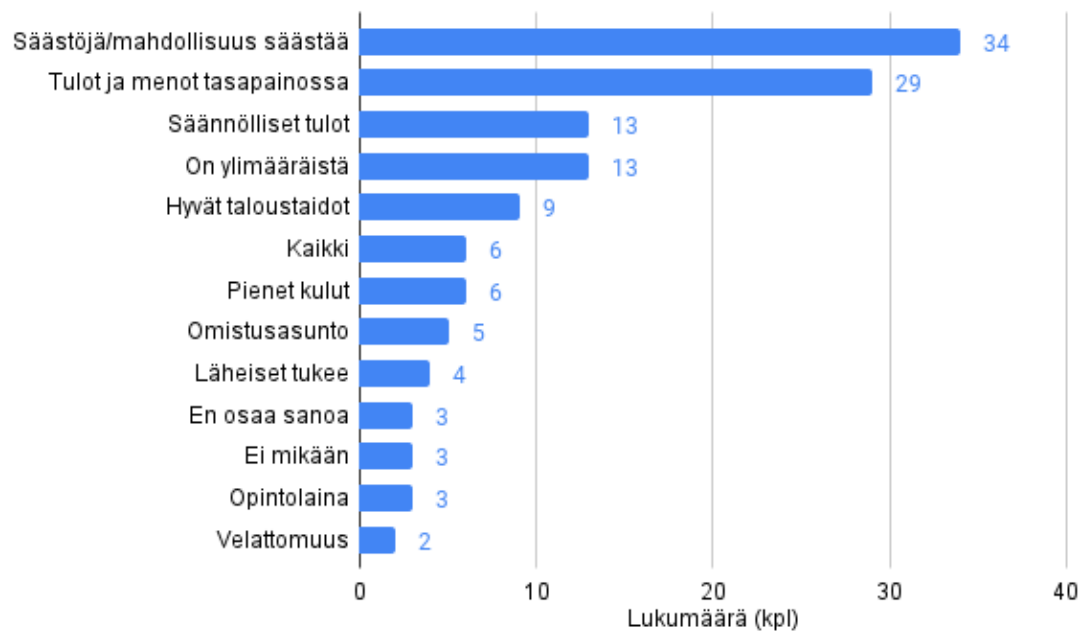
147 henkilöä vastaajista oli tarkastellut omia kulutustottumuksia ja menojaan. 15 vastanneista henkilöistä ei ollut ja yksi henkilö ei ollut jättänyt vastausta. Vastaajista 86 henkilöä budjetoivat menojaan, 76 henkilöä ei ja yksi vastaaja ei ollut jättänyt vastausta.

Kuvan 15. kysymykseen vastattiin avoimella vastauksella ja yksi vastaaja pystyi näin ollen mainitsemaan useamman asian. 34 henkilöä ei vastannut kysymykseen. Yleisin vastaus oli ulkona syöminen ja roskaruoka, toiseksi yleisin alkoholi, tupakkatuotteet ja viihteellä käyminen.

Kuva 15. Näihin nuoret käyttävät mielestään liikaa rahaa (n=129)

120 vastaajaa vastasi kuvan 16. kysymykseen. Kysymykseen sai vastata avoimella vastauksella, joten yksi vastaaja pystyi kirjoittamaan useamman seikan. Suurin osa koki, että hyvää taloudellisessa tilanteessaan oli heidän kartuttamansa säästöt sekä mahdollisuus säästää tuloista. Toiseksi yleisin vastaus oli tulojen ja menojen tasapaino ja, että tulot riittävät menojen kattamiseen. Vain kolme vastanneista henkilöistä kokee, ettei heidän taloudellisessa tilanteessaan ole mikään hyvin.

Kuva 16. Vastaajien taloudellisessa tilanteessa hyvin olevat asiat (n=120)

Vastaajat ovat oppineet taloustaitonsa pääsääntöisesti vanhemmiltaan. Seuraavaksi yleisin vastaus oli sosiaalinen media/netti, josta nykyään löytyy paljon tietoa säästämisestä ja sijoittamisesta (liite 4, taulukko 8). Näin aiheesta kiinnostuneet voivat opiskella itsenäisesti ja tietoa on helposti saavutettavissa. Kysymyksen vastauksista ei selviä, kokeeko vastaaja oppineensa hyödyllisiä rahataitoja vai onko opitut rahankäytön mallit aiheuttaneet harmia raha-asioiden hoidossa. Mikäli rahankäyttö on opittu vanhemmilta, perustuu opitut mallit todennäköisesti vanhempien toimintaan ja taloustaitoihin.

Vastaajat olisivat toivoneet saavansa apua raha-asioihin selkeästi eniten koulusta. Tämän vaihtoehdon oli valinnut 103 henkilöä. Seuraavaksi yleisin vastaus oli vanhemmilta, joka sai 39 vastausta. Vastaajista 158 henkilöä vastasi tähän kysymykseen (liite 4, taulukko 9).

Yleisin vastaus kysymykseen: Mikä/mitkä tekijät saivat sinut säästämään tai säästämään enemmän, oli tulojen nousu ja taloudellisen tilanteen paraneminen. Muita yleisiä tekijöitä oli tietty tavoite säästämiseksi, enemmän tietoa säästämisestä ja sijoittamisesta (kuva 17).

Kuva 17. Nämä tekijät saivat nuoret säästämään enemmän (n=104)

Teoreettista ja konkreettista tietoa säästämisestä ja sijoittamisesta kaivataan lisää. Sijoittaminen tuntuu vastanneista vieraalta ja vaikeasti lähestyttävältä, mutta haluaisivat oppia aiheesta lisää (kuva 17).

Kaksi vastanneista henkilöistä kokee, että Kelan tulorajat opiskelijoille syövät motivaatiota työnteolle. Tämä nousi kysymyksen mikä saisi sinut säästämään tai säästämään enemmän vastauksissa. Kasvat tulot pienentävät tukia ja ne saatetaan jopa evätä. Tämä voi tuntua opiskelijoista rangaistukselta omasta ahkeruudesta. Töiden tekemättä jättäminen tai vähentäminen pienentää heidän tulojaan ja heikentää mahdollisuutta säästää.

Tavoitteet ja säästämiseksi asetettava päämäärä on ollut vastaajille keskeinen motivaatiotekijä. Jos säästämällä ei ole tavoitetta, voi se tuntua merkityksettömältä ja turhalta. Varat voivat kuluu huomaamatta mielitekoihin ja heräteostoksiin (kuva 17).

Yksi tekijä, joka saa vastaajat säästämään tai säästämään enemmän, olisi epävarmuus tulevaisuuden taloudellisesta tilanteesta. Tässä nousee esiin kuvasta 7 havaittu tilanne siitä, että kuluttajat alkavat säästää vasta kun odotukset taloudellisesta tulevaisuudesta heikkenevät.

Oman taloudellisen tilanteen turvaamiseksi olisi tärkeää kerryttää säästöjä jo etukäteen, heikomman tai epävarmemman rahatilanteen varalle. Muutoin se voi olla liian myöhäistä.

6 Pohdinta

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä olivat, kuinka nuoret suhtautuvat säästämiseen ja kuinka säästämistä voitaisiin edistää sekä kehittää. Tavoitteena oli myös löytää säästäväisyyteen sekä säästämättömyyteen vaikuttavia tekijöitä ja edistää taloudellista hyvinvointia.

Tehdyn tutkimuksen mukaan suurin osa vastanneista nuorista säästää. Vastanneista henkilöistä 38 (23,2 %) ei säästänyt. Nuoret suhtautuvat säästämiseen siis myönteisesti. Suurimmalla osalla vastanneista nuorista on myös pääasiallinen säästökohde. Tulosten mukaan suurin säästämättömyyteen vaikuttava tekijä on se, ettei ole varaa säästää. Vain kaksi vastanneista henkilöistä kertoi, ettei halua säästää. Pääasiallisesti kohderyhmään kuuluvat nuoret kuitenkin haluavat säästää. Iso osa vastanneista henkilöistä kertoi tarkastelleen omia kulutustottumuksiaan. Tämän perusteella nuoret siis pohtivat, mihin rahojaan laittavat ja tarkastelevat omaa kulutustaan.

Tulosten mukaan nuoret säästävät kuukausittain isoja summia verrattuna Rahapuhetta-tutkimukseen. Kyseessä on OP:n, Marttaliiton ja Takuusäitiön tekemä tutkimus, jonka kohderyhmänä on ollut 16-74 vuotiaat. Rahapuhetta tutkimuksen mukaan suosituinta on ollut säästää alle 200 euroa kuukaudessa (kuva 10). Opinnäytetyön tutkimuksen tulosten mukaan suurin osa vastanneista nuorista säästää yli 200 euroa kuukaudessa.

Suurin osa henkilöistä, jotka eivät säästä ovat opiskelijoita ja asuvat vuokra-asunnossa. Opiskeleminen on säästämättömyyteen vaikuttava tekijä, tällöin ei välttämättä ole ylimääräistä rahaa josta olisi mahdollisuus säästää. Kaikki omistusasunnossa asuvat kertoivat säästävänsä (liite 3, taulukko 3).

Vastauksista on havaittavissa, että säästämisen aloittamista varten odotetaan tulojen kasvamista (kuva 17). Tämä voi kuitenkin johtaa siihen, että tulojen noustessa omaa elintasoaan halutaan nostaa eikä säästämistä aloiteta. Omia kulutustottumuksia kannattaakin tarkastella kriittisesti, löytyisikö jotain, mistä voisi tinkiä. Säästämisen aloittaminen on vaikein ja tärkein vaihe. Aloittaminen voi olla vaikeaa, mikäli säästämistä ei ole opetellut ennen tulojen kasvamista. Ratkaisua säästämisen aloittamiselle tai lisäämiselle odotetaan ulkoa päin, vaikka se lähtee usein itsestä. On selvää, että tulojen lisääntyminen edesauttaa asiaa ja osa on siinä tilanteessa, ettei voi säästää kaikkien tulojen kuluessa pakollisiin menoihin. Tämän vuoksi omien kulutustottumusten kriittinen tarkastelu on erittäin tärkeää, jotta voi realistisesti ymmärtää,

mihin omat varat kuluvat. Pienilläkin muutoksilla omassa kulutuskäyttäytymisessä voi pitkällä aikavälillä säästää.

Selkeästi koulusta odotetaan enemmän taloustaitojen opetusta. Lisäämällä raha- ja taloustaitoja vahvemmaksi osaksi opetusta ja opetussuunnitelmaa voidaan ennaltaehkäistä nuorten talousongelmiin ajautumista sekä edistää säästäväisyyttä ja taloudellista hyvinvointia. Nuoret kaipaavat sekä teoreettista tietoa muun muassa korkoa korolle-ilmistä, että konkreettista tietoa, kuinka säästötilin avaaminen onnistuu. Myös budjetoinnin opetteleminen ja omien kulutustottumusten kriittinen tarkastelu on tärkeässä roolissa. Moni kokee, ettei ole varaa säästää tai säästämisen voi aloittaa vasta kun saa paremman palkan. Nuorille tulisi saada paremmin tietoon erilaisia säästämisen vaihtoehtoja ja kuinka säästämisen voi aloittaa. Rahaopetus osana opetussuunnitelmaa takaa saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden jokaiselle. Jos päävastuu on lapsen huoltajalla, ovat lähtökohdat hyvin eriarvoiset. Rahataidot ovat hyvin merkittävässä osassa jokaisen elämää ja jokaisella tulisi olla oikeus tällaisten perustaitojen opetukseen. Tutkimustulosten mukaan suurin osa on oppinut rahataitonsa vanhemmiltaan. Aihetta voisi tutkia lisää selvittämällä, kokevatko nuoret oppineensa hyödyllisiä taloustaitoja vai ovatko opitut mallit mahdollisesti aiheuttaneet heille harmia.

Tutkimuksessa saatiin ajantasaista tietoa kohderyhmään (16-26 vuotiaat) kuuluvien nuorten säästötottumuksista sekä syistä säästämättömyydelle. Vastausten pohjalta löydettiin keinoja säästäväisyyden edistämiseksi. Nuorten suhtautuminen säästämiseen voi kuitenkin muuttua muun muassa yleisen taloustilanteen muuttuessa. Aihetta tulisikin tutkia säännöllisin väliajoin. Jatkotutkimuksena voisi tutkia koulutustaustan tai vanhemmilta opittujen rahankäytön mallien vaikutusta säästäväisyyteen.

Kyselyllä tavoitettiin nuoret, jotka käyttävät sosiaalista mediaa. Kyselyä jaettiin ainoastaan sosiaalista mediaa hyödyntäen, mutta linkkiä pystyi jakamaan myös muualle. Kysely jaettiin hyödyntäen useita sosiaalisen median kanavaa, jotta se tavoittaisi mahdollisimman monta nuorta. Suurin osa vastaajista oli 19-22-vuotiaita.

Vastaajien määrä (163) oli suhteellisen pieni verrattuna koko kohderyhmän suuruuteen, joka tutkimuksessa oli suomalaiset 16-26-vuotiaat. Tämä vaikuttaa myös tutkimustulosten luotettavuuteen. Mitä suurempi otoskoko tutkimuksella on, sitä luotettavampi tulos saadaan. Luotettavuuteen vaikuttaa myös se, että vastaajat ovat antaneet todenmukaiset vastaukset ja osanneet arvioida omaa taloudellista tilannettaan realistisesti. Mikäli vastaukset eivät ole todenmukaisia, heikentää se tutkimustuloksen luotettavuutta.

Jos tekisin tutkimuksen uudelleen, tavoittelisin suurempaa vastausmäärää ja laatisin tarkemman suunnitelman sen tavoittamiseksi. Asettaisin tällöin myös vastausmäärälle tavoitteen. Sosiaalisen median lisäksi kyselyä olisi voinut jakaa esimerkiksi Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoille tai muita kanavia hyödyntäen. Suurin osa kyselyn vastauksista tuli ensimmäisen vuorokauden aikana. Julkaisu jaettiin jokaisella alustalla kerran uudelleen, mutta tähän olisi voinut panostaa enemmän. Opinnäytetyössä saavutettiin sille asetetut tavoitteet ja tutkimuskysymykseen löydettiin vastaus sekä säästäväisyyden kehittämiseksi löydettiin vaihtoehtoja. Näiden ratkaisujen pohjalta nuorten säästäväisyyden edistämistä voidaan viedä käytäntöön. Tutkimuksen kysymyksillä ja laaditulla kyselylomakkeella onnistuttiin saamaan tavoiteltu lopputulos ja tekemään johtopäätökset.

Opinnäytetyöprosessi ja tehty tutkimus kehitti omaa ammatillista osaamistani niin teoreettisella kuin empiirisellä tasolla. Tutkimus kasvatti omaa ymmärrystäni nuorten tämänhetkisestä talousosaamisesta ja säästäväisyydestä sekä näihin vaikuttavista tekijöistä. Vastausten pohjalta onnistuttiin luomaan ratkaisuehdotuksia säästäväisyyden edistämiseksi, jota voidaan hyödyntää nuorten talousosaamisen kehittämisessä. Teoriaosuuden laatiminen kasvatti omaa tietämystäni aiheesta sekä taitoja kirjoittajana ja tutkimuksen tekijänä. Tutkimusta oli mielenkiintoinen tehdä, sillä aihe on tärkeä ja itseäni kiinnostava. Jatkotutkimusaiheena erityisesti opittujen rahankäytön mallien vaikutus nuoren talouskäyttäytymiseen ja säästäväisyyteen olisi mielenkiintoinen.

Lähteet

Aaltonen, L. (2018). Ensiasunnon ostajan keski-ikä on noussut viime vuosina, pitäisikö tästä huolestua? Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.op-media.fi/asunnon-osto/ensiasunnon-ostajan-keski-ika-on-noussut-viime-vuosin-a-pitaisiko-tasta-huolestua/>

Arvo-osuustili eli osakesalkku. (N.d.). Op.fi. Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/osakesijoitukset/osakesijoittaminen-op-verkkopalvelussa>

ASP-säästäminen ja ASP-laina. (2022). Valtiokonttori. Saatavilla 18.11.2022.

<https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/rahoitus-ja-lainapalvelut/asp-saastaminen-ja-asp-laina/>

Asuntolainat ja lainakatto. (N.d.). Finanssivalvonta. Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/pankkipalvelut/asuntolainat-ja-lainakatto/>

Avattujen ASP-tilien lukumäärä. (2022). Valtiokonttori. Saatavilla 19.11.2022.

<https://www.valtiokonttori.fi/tilastot-ja-raportit/tilastoja-rahoitus-ja-lainapalveluista/>

Belitz-Henriksson, J. (2020). Maksuhäiriömerkinnät lisääntyvät erityisesti miesten merkintöjen osuus kasvaa. Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.op-media.fi/omat-rahaut/maksuhairiomerkinnat-lisaantyyvat/>

Huhtinen, H. (2018). Mikä ihmeen FIRE? Nuoret haluavat nyt aikaiselle eläkkeelle, mutta se vaatii yleensä isoja tuloja ja äärimmäistä säästeliäisyyttä. Saatavilla 15.1.2023.

<https://www.op-media.fi/sijoittaminen/osakesijoittaminen/mika-ihmeen-fire-nuoret-haluavat-nyt-aikaiselle-elakkeelle-mutta-se-vaatii-yleensa-isoja-tuloja-ja-aarimmaista-saasteliasyytta/>

Humalainen, A. (2023). Miten korkealle korot voivat nousta? Saatavilla 30.1.2023.

<https://www.op-media.fi/puheenvuorot/miten-korkealle-korot-voivat-nousta/>

Kasvutuottotili. (N.d.). Op.fi. Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset/tilit/kasvutuotto>

Korkoa korolle. (N.d.). S-Pankki.fi. Saatavilla 19.11.2022.

<https://www.s-pankki.fi/fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/saastamisen-sanakirja/korkoa-korolle>

Korkoa korolle-laskuri. (N.d.). Op.fi. Saatavilla 18.11.2022.

<https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/tyokalut/saastolaskuri>

Kotitalouksien kulutusluottokanta arviolta jo 23,7 euroa. (2020). Euro & Talous. Saatavilla 18.11.2022.

<https://www.eurojatalous.fi/fi/kuviot/graafi/kotitalouksien-kulutusluottokanta-arviolta-jo-23-7-mrd-euroa/>

Kuluttajahintaindeksin vuosimuutos, kuukausitiedot, 1980M01-2022M12. (N.d.). Tilastokeskus. Saatavilla 20.1.2023.

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__khi/statfin_khi_pxt_122p.px/table/tableViewLayout1/

Inflaatio 8,1 % syyskuussa 2022. (N.d.). Tilastokeskus. Saatavilla 18.11.2022.

<https://www.stat.fi/julkaisu/cktvgalryo28e20b617q1kprhq>

Lehto, N. (2021). Nuoret aikuiset innostuivat säästämään ja sijoittamaan-mitä salkuista löytyy? Saatavilla 18.11.2022.

<https://www.op-media.fi/sijoittaminen/osakesijoittaminen/nuoret-aikuiset-innostuivat-saastamaan-ja-sijoittamaan--mita-salkuista-loytyy/>

Lehtonen, R. (2021). Omaa talouttaan kannattaa suunnitella, vaikka ei olisikaan juuri nyt varaa säästää tai sijoittaa. Saatavilla 20.11.2022.

<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/omaa-talouttaan-kannattaa-suunnitella-vaikka-ei-olisikaan-juuri-nyt-varaa-saastaa-tai-sijoittaa/f317d342-8cc6-4b85-b875-11e8d62f3136>

Leppänen, N. (2022). Mitä inflaatio tarkoittaa ja mistä se johtuu? Tämä inflaatiosta kannattaa tietää nyt. Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.op-media.fi/talous/mita-inflaatio-tarκοittaa-ja-mista-se-johtuu/>

Linde, A.(2021). Säästäminen voi olla koukuttavaa-5 askelta helppoon alkuun. Saatavilla 18.11.2022.

<https://matchbanker.fi/talousopas/oma-talous/saastaminen/>

Luottotiedot ja maksuhäiriöt. (N.d.). Asiakastieto. Saatavilla 19.11.2022.

https://www.asiakastieto.fi/omatieto/fi/luottotiedot?gclid=Cj0KCQjw--2aBhD5ARIsALiRlwD8Y05n790T6dMR1NIATHLJuOs5LboJNAw5IeuMz0IrOzvqI04IOmMaAkzbEALw_wcB

Makrovakauspäätös: Suositus asuntolainanhakijoiden lainanhoitorasituksen ylärajaksi-myös luottolaitosten pääomavaatimuksia tarkennettiin. (2022). Finanssivalvonta. Saatavilla 14.1.2023.
<https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/lehdistotiedotteet/2022/makrovakauppa-atos-suositus-asuntolainanhakijoiden-lainanhoitorasituksen-ylarajaksi---myos-luottolaitosten-paomavaatimuksia-tarkennettiin/>

Maksamattomat sähkölaskut näkyvät jo maksuhäiriötilastossa. (2022). Asiakastieto. Saatavilla 17.11.2022.
<https://www.asiakastieto.fi/web/fi/asiakastieto-media/blogit/maksamattomat-sahkolaskut-nakyyvat-jo-maksuhairiotilastossa.html>

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaika lyhenee joulukuussa. (2022). Valtioneuvosto. Saatavilla 18.11.2022.
<https://valtioneuvosto.fi/-//1410853/maksuhairiomerkintojen-sailytysaika-lyhenee-joulukuussa>

Murtomäki, M. (2021). Sukupolvi Z-näin he suhtautuvat kulutukseen ja rahaan. Saatavilla 18.11.2022.
<https://www.op-media.fi/omat-rahatsukupolvi-z--nain-he-suhtautuvat-kulutukseen-ja-rahaan/>

Määräaikaistalletus. (N.d.). POP Pankki. Saatavilla 11.12.2022.
<https://www.poppankki.fi/palvelut/tilit-kortit-ja-maksut/tilit/maaraaikaistalletus>

Nettovarallisuus suurin 65-74-vuotiailla. (N.d.). Tilastokeskus. Saatavilla 20.11.2022.
https://www.stat.fi/til/vtutk/2019/vtutk_2019_2021-06-08_kat_002_fi.html

Nopeasti kasvava inflaatio on sukanvarsisäästäjän painajainen-näin pelastat säästösi. (2022). Lähitapiola. Saatavilla 20.11.2022.
<https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/uutishuone/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/uutinen/1509575920479>

Nordean kysely: Nuoret sijoittavat yhtä aktiivisesti kuin vanhemmat ikäluokat - yli puolet tavoittelee taloudellista riippumattomuutta. (2019). New.Sicion. Saatavilla 17.11.2022.
<https://news.cision.com/fi/nordea/r/nordean-kysely--nuoret-sijoittavat-yhta-aktiivisesti-kuin-vanhemmat-ikaluokat---yli-puolet-tavoittel,c2758892>

Näin aloitat osakesijoittamisen. (N.d.). Op.fi. Saatavilla 19.11.2022.
<https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/osakesijoitukset/osakesijoittaminen>

Omistusasuminen vähenee nuorissa ikäluokissa. (2019). Tilastokeskus. Saatavilla 19.11.2022.

https://www.stat.fi/til/asas/2018/01/asas_2018_01_2019-10-10_tie_002_fi.html

Opintotuki. (N.d.). Kela. Saatavilla 15.1.2023.

<https://www.kela.fi/opintotuki>

OP:n kyselytutkimus: Raha-asiat kiinnostavat nuoria, mutta monia nuoria rahasta puhuminen myös ahdistaa. (2021). New.cision.com. Saatavilla 19.11.2022.

<https://news.cision.com/fi/op-ryhma/r/op-n-kyselytutkimus--raha-asiat-kiinnostavat-nuoria--mutta-monia-nuoria-rahasta-puhuminen-myos-ahdis,c3432022>

OP Sijoitusvakuutus. (N.d.). Op.fi. Saatavilla 19.11.2022.

https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/vakuutussaastaminen/op-sijoitusvakuutus?cmpid=.hahevaku.1.textlink.google.sem.mn_gen_sijoitusvakuutus.ha_jn_sijoitusvakuutus&s_kwcid=AL!7229!3!610039464614!e!!g!!sijoitusvakuutus

Orava, J., Turunen, O. (2016). Osta, vuokraa, vaurastu. Helsinki: Alma Talent.

Osakesijoittaminen. (N.d.). OP.fi. Saatavilla 18.11.2022.

<https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/osakesijoitukset/osakesijoittaminen>

Osakesäästötili. (N.d.). Op.fi. Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/osakesijoitukset/osakesaastotili>

Osinkotulojen verotus. (2022). Verohallinto. Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47901/osinkotulojen-verotus4/>

POP Osuus (N.d.). POP Pankki. Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.poppankki.fi/palvelut/saastot-ja-sijoitukset/pop-osuus>

Positiivinen luottorekisteri avuksi ylivelkaantumisen torjunnassa. (2022). Valtioneuvosto. Saatavilla 18.11.2022.

<https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/positiivinen-luottotietorekisteri-avuksi-ylivelkaantumisen-torjunnassa>

Pääomatulon veroprosentti. (N.d.). Verohallinto. Saatavilla 18.11.2022.

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot/paaomatulot/>

Rahastoraportti. (2021). Finanssiala. Saatavilla 19.11.2022.

<https://www.finanssiala.fi/aiheet/rahastoraportti/#/>

Rahastot ja rahastosäästäminen. (N.d.). OP. Saatavilla 17.11.2022.

https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/rahastot?cmpid=.havarho..hark.google.sem.gen_rahastosij.ha_jn_rahastosaastaminen&s_kwcid=AL!7229!3!615836427087!e!!g!!raha_stosijoittaminen

Rahastot-rahastosijoittaminen ja -säästäminen. (N.d.). Nordea. Saatavilla 17.11.2022.

https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittaminen/rahastot/?WT.srch=1&mc_en=google&mc_cam=Generic%20+%20Investments%20+%20Invest%20-%20Exact%20-%20Finland%20-%20PPC&mc_ag=Generic%20+%20Funds%20-%20Exact&mc_kw=rahastosijoittaminen&mc_mt=e&mc_cid=447097873433&mc_camid=8098548469&mc_agid=87407339481&

Raijas, A., Kalmi, P., Ranta, M. & Ruuskanen O. (2020). Suomalaisten talousosaaminen-Analyysi 2000-luvulla tehtyjen tutkimusten ja selvitysten perusteella. Saatavilla 19.11.2022.

<https://helda.helsinki.fi/bof/bitstream/handle/123456789/16991/A119.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Rautapuro, J. & Nissinen, K. (2020). Labore. Saatavilla 19.11.2022.

<https://labore.fi/t&y/suomalaisten-taloulosaaminen-kunnossa-vai-retuperalla/>

Reinman, H. (N.d.). Säästöpankki.fi. Saatavilla 19.11.2022.

<https://www.saastopankki.fi/fi-fi/asiakaspalvelu/vinkit/saastaminen-ja-sijoittaminen/miksi-sijoittaa>

Saario, S. (2016). Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Alma Talent.

Sammalisto, S. & Asunmaa A. (2021). Viisas pääsee vähemmällä taloudessakin. Hansaprint: Kauppakamari.

Seppinen, L. (2022). Näin opetat säästämistä eri ikäisille - kolme ohjenuoraa. Saatavilla 20.11.2022.

<https://www.op-media.fi/saastaminen/nain-opetat-saastamista-eri-ikaisille--3-ohjenuoraa/>

Sijoittajaprofiili. (N.d.). OP. Saatavilla 13.1.2022. <https://www.op.fi/sijoittajaprofiili>

Silvo, A. & Nyholm, J. Kotitalouksien velkaantuminen noudattaa talouden suhdanteita. (2022). Saatavilla 18.11.2022.

<https://www.eurojatalous.fi/fi/2022/2/kotitalouksien-velkaantuminen-noudattaa-talouden-suhdanteita/>

Sorsa, V. (2019). "Suosituin säästökohde on pankkitili ja sille pitäisi tehdä jotain"-suomalaiset säästävät päämäärättömästi. Saatavilla 19.11.2022.

<https://www.op-media.fi/saastaminen/suosituin-saastokohde-on-pankkitali-ja-sille-pitaisi-tehda-jotain--suomalaiset-saastavat-paamaarattomasti/>

Sorsa, V. (2020). Tiedätkö mihin rahasi kuluvat? Oman talouden suunnittelun perusta on tietoisuus tuloista ja erityisesti menoista. Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.op-media.fi/omat-rahat/tiedatko-mihin-rahasi-kuluvat-oman-talouden-suunnittelu-n-perusta-on-tietoisuus-tuloista-ja-erityisesti-menoista/>

Säästäminen ja sijoittaminen. (2018). Finanssivalvonta. Saatavilla 18.11.2022.

<https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/saastaminen-ja-sijoittaminen/>

Talletuskorot. (N.d.). Kauppalehti. Saatavilla 20.1.2023.

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__khi/statfin_khi_pxt_122p.px/table/tableViewLayout1/

Talletussuoja Suomessa. (N.d.). Rahoitusvakausvirasto. Saatavilla 14.1.2023.

<https://rvv.fi/talletussuoja>

Toimeentulotuki. (N.d.). Kela. Saatavilla 15.1.2023.

<https://www.kela.fi/toimeentulotuki>

Vastuullinen sijoittaminen. (N.d.). OP Media. Saatavilla 17.11.2022.

<https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/vastuullinen-sijoittaminen>

Velkakatto ja asuntolainojen pituusrajoitus tarvitaan patoamaan rahoitusvakauriskejä. (2021). Saatavilla 14.1.2023.

<https://www.eurojatalous.fi/fi/2021/1/velkakatto-ja-asuntolainojen-pituusrajoitus-tarvitaan-patoamaan-rahoitusvakaurisveja/>

Vilkka, H. (2021). Näin onnistut opinnäytetyössä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Yleinen asumistuki. (N.d.). Saatavilla 15.1.2023.

<https://www.kela.fi/yleinen-asumistuki>

Liitteet

Liite 1. Kyselytutkimuksen kyselylomake

<p>Kuinka vanha olet?</p> <p>☐ 16-18 vuotta</p> <p>☐ 19-22 vuotta</p> <p>☐ 23-26 vuotta</p>	<p>Millainen asumismuotosi on?</p> <p>☐ Vanhempien luona</p> <p>☐ Vuokra-asunto</p> <p>☐ Asumisoikeusasunto</p> <p>☐ Omistusasunto</p> <p>☐ Muu: _____</p>
<p>Mikä on elämäntilanteesi?</p> <p>☐ Työssä</p> <p>☐ Opiskelija</p> <p>☐ Työtön</p> <p>☐ Kotivanhempi</p> <p>☐ Yrittäjä, elinkeinonharjoittaja</p> <p>☐ Muu: _____</p>	<p>Säästätkö rahaa?</p> <p>☐ Kyllä</p> <p>☐ En</p>
<p>Jos vastasit edelliseen En, miksi et säästä? Valitse tärkein syy.</p> <p>☐ En halua säästää</p> <p>☐ En tiedä aiheesta tarpeeksi</p> <p>☐ Ei ole tällä hetkellä varaa säästää</p> <p>☐ En osaa säästää</p> <p>☐ En ole löytänyt sopivaa säästämisen vaihtoehtoa</p> <p>☐ En osaa sanoa</p>	<p>Mitä varten pääasiallisesti säästät? Valitse tärkein vaihtoehto.</p> <p>☐ Asunto</p> <p>☐ Matkustaminen</p> <p>☐ Ajoneuvo</p> <p>☐ Taloudellinen riippumattomuus</p> <p>☐ Pahan päivän varalle</p> <p>☐ En säästä</p> <p>☐ Muu: _____</p>
<p>Kuinka paljon säästät keskimäärin kuukaudessa?</p> <p>☐ En säästä</p> <p>☐ 1-50 euroa</p> <p>☐ 51-100 euroa</p> <p>☐ 101-150 euroa</p> <p>☐ 151-200 euroa</p> <p>☐ Yli 200 euroa</p>	

Jos et tällä hetkellä säästä, mitä käyttötarkoitusta varten haluaisit pääasiallisesti säästää/toivoisit voivasi säästää? Valitse tärkein vaihtoehto.

- Asunto
- Matkustaminen
- Ajoneuvo
- Taloudellinen riippumattomuus
- Pahan päivän varalle
- En halua säästää
- En ole ajatellut asiaa
- Muu: _____

Koetko säästämisen helpoksi?

- Kyllä
- Ei

Jos vastasit Ei, niin mistä säästämisen vaikeus johtuu? Valitse tärkein vaihtoehto.

- En tiedä aiheesta tarpeeksi
- En ole tutustunut aiheeseen
- Ei ole tällä hetkellä varaa säästää
- En ole löytänyt itselleni sopivaa säästämisen vaihtoehtoa
- En halua säästää
- En osaa sanoa
- Muu: _____

Mitä säästämisen muotoja sinulla on käytössäsi? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- ASP-tili
- Tilisäästäminen
- Rahastosäästäminen
- Pankin oma säästöpalvelu (esim. ePossu, Säästölipas, Säästäjä)
- En säästä
- Muu: _____

Oletko tarkastellut omia kulutustottumuksiasi ja menojaasi?

- Kyllä
- Ei

Budjetoitko menojaasi?

- Kyllä
- Ei

Mihin sellaiseen käytät rahaa/liikaa rahaa, johon ei ehkä kannattaisi?

Oma vastauksesi _____

Mitkä asiat ovat hyvin omassa taloudellisessa tilanteessasi?

Oma vastauksesi _____

Mistä/missä/keneltä olet oppinut omat rahankäyttöaitosi? Valitse tärkein vaihtoehto.

- Vanhemmilta
- Muilta läheisiltä
- Koulusta
- Ystäviltä
- Toïssä
- Sosiaalisesta mediasta/netistä
- Muu: _____

Mistä/missä/keneltä olisit toivonut oppivasi enemmän raha-asioista? Valitse tärkein vaihtoehto.

- Vanhemmilta
- Muilta läheisiltä
- Koulusta
- Ystäviltä
- Toïssä
- Sosiaalisesta mediasta/netistä
- Muu: _____

Mikä/mitkä tekijät saisi sinut säästämään tai säästämään enemmän?

Oma vastauksesi _____

Kiitos vastauksestasi! Jokainen vastaus on arvokas tekemäni tutkimuksen kannalta.

Nuorten suhtautuminen säästämiseen

Olen Rosa Pitkänen ja opiskelen Kajaanin ammattikorkeakoulussa liiketalouden tradenomiksi. Teen opinnäytetyötä aiheena Nuorten suhtautuminen säästämiseen. Työni tarkoituksena on tutkia kohderyhmän eli 16-26-vuotiaiden säästäväisyyttä ja siihen liittyviä tekijöitä. Säästämisellä tarkoitetaan sitä, ettei kuluta kaikkia saamiaan varoja. Tallöin rahaa jää säästöön.

Kyselyyn vastaaminen on täysin anonyymia eikä sinulta kysytä henkilötietoja. Työ valmistuu kevään 2023 aikana ja on valmistuttuaan vapaasti luettavissa Theseuksessa.

rosapitkanen@kamk.fi

Liite 2. Kyselytutkimuksen saatekirje

Olen Rosa Pitkänen ja opiskelen liiketalouden tradenomiksi Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Kirjoitan opinnäytetyötä aiheena Nuorten suhtautuminen säästämiseen. Kohderyhmänä on 16-26-vuotiaat nuoret. Työn tutkimuksen suoritan kyselytutkimuksena, johon tarvitsen kohderyhmältäni mahdollisimman paljon vastauksia luotettavan tuloksen saavuttamiseksi.

Työllä ei ole toimeksiantajaa ja teen sitä aidosta mielenkiinnosta nuorten taloustaitoja ja niiden kehittämistä kohtaan. Kyselyyn vastaaminen vie noin 15 minuuttia ja se sisältää sekä monivalinta-, että avoimia kysymyksiä. Vastaaminen on täysin anonyymiä eikä sinulta kysytä henkilötietojasi.

Työni tavoitteena on löytää syitä nuorten säästäväisyydelle ja säästämättömyydelle sekä ymmärtää nuorten talouskäyttäytymistä. Tavoitteena on myös löytää ratkaisuja säästäväisyyden edistämiseksi. Jokainen vastaus on arvokas tekemäni tutkimuksen kannalta. Kysely on auki kahden viikon ajan ja viimeinen vastauspäivä on 02.01.2023. Opinnäytetyöni valmistuu kevään 2023 aikana ja se on valmistuttuaan vapaasti luettavissa Theseuksessa.

Ohessa linkki kyselyyn, jota saa myös levittää eteenpäin. Toivon sinun vastaavan siihen, mikäli olet 16-26-vuotias. Kiitos panoksestasi työni eteen!

Linkki kyselyyn.

Tiesithän, mitä nuorempana aloitat säästämisen, sitä enemmän ehdit hyötyä korkoa korolle-ilmiöstä. Ilmiössä sijoitetun pääoman lisäksi kertynyt tuotto kasvattaa korkoa.

“Korkoa korolle on maailman kahdeksas ihme. Joka sitä ymmärtää, tienaa sen: joka ei ymmärrä, maksaa sitä.” - Albert Einstein

Liite 3. Ristiintaulukoinnit

Liite 3, taulukko 1. Ikäryhmien säästäväisyys

	En säästä, henkilöä	Säästän, henkilöä	Yhteensä
16-18	14 (36,8 %)	24 (63,2 %)	38 (100 %)
19-22	20 (23,5 %)	65 (76,5 %)	85 (100 %)
23-26	4 (10 %)	36 (90 %)	40 (100 %)

Liite 3, taulukko 2. Säästäjät elämäntilanteen mukaan

	En säästä, vastaajat henkilöä	Säästän, vastaajat henkilöä	Yhteensä
Työssä	12 (16 %)	63 (84 %)	75 (100 %)
Opiskelija	23 (31,9 %)	49 (68,1 %)	72 (100 %)
Yrittäjä	0 (0 %)	5 (100 %)	5 (100 %)
Opiskelija ja työssä	0 (0 %)	4 (100 %)	4 (100 %)
Kotivanhempi	2 (66,7 %)	1 (33,3 %)	3 (100 %)
Työtön	1 (33,3 %)	2 (66,7 %)	3 (100 %)

Liite 3, taulukko 3. Säästäjät asumismuodon mukaan

	En säästä	Säästän	Yhteensä
Vuokra-asunto	31 (33 %)	63 (67 %)	94 (100 %)
Vanhempien luona	7 (17,5 %)	33 (82,5 %)	40 (100 %)
Omistusasunto	0	26 (100 %)	26 (100 %)
Asuntola	0	1 (100 %)	1 (100 %)
Puolison omistusasunto	0	1 (100 %)	1 (100 %)

Liite 3, taulukko 4. Säästösummat ikäryhmittäin

	16-18	19-22	23-26	Yhteensä
En säästä	14	20	4	38
1-50 euroa	18	13	5	36
51-100 euroa	2	15	7	24
101-150 euroa	0	4	2	6
151-200 euroa	2	5	7	14
Yli 200 euroa	0	28	15	43
Ei vastannut	2	0	0	2

Liite 3, taulukko 5. Säästävien pääasiallinen säästökohde ikäryhmittäin

	16-18	19-22	23-26	Yhteensä
Taloudellinen riippumattomuus	7	24	9	40
Pahan päivän varalle	5	18	15	38
Asunto	3	12	10	25
Ajoneuvo	3	0	0	3
Matkustaminen	2	5	2	9
Muu: Tietty tavoite/hankinta	1	0	0	1
Muu: Tulevaisuus	1	0	0	1
Muu: Omilleen muuttoa varten	0	1	0	1
Ei selkeää säästökohdetta	1	5	0	6
Ei vastausta	1	0	0	1

Liite 3, taulukko 6. Jos et säästä, mitä varten haluaisit säästää

	16-18	19-22	23-26	Yhteensä
Taloudellinen riippumattomuus	5	8	2	15
Pahan päivän varalle	0	3	1	4
Asunto	5	7	1	13
Ajoneuvo	2	0	0	2
Matkustaminen	0	1	0	1
En halua säästää	0	1	0	1
En ole ajatellut asiaa	2	0	0	2

Liite 3, taulukko 7. Säästämisen muodot ikäryhmittäin

	16-18	19-22	23-26	Yhteensä
Tilisäästäminen	16	52	31	99
Rahastosäästäminen	2	30	20	52
Pankin oma säästöpalvelu	3	11	10	24
ASP-tili	1	8	10	19
Osakkeet	0	8	1	9
Käteinen	1	2	1	4
Ei selkää säästämisen muotoa	2	0	0	2
Ei vastausta	3	0	0	3
Virtuaalivaluutta	0	1	1	2

Liite 4. Vastausten frekvenssit

Liite 4, taulukko 1. Vastaajat ikäluokittain (n=163)

Ikä	Vastaajat, henkilöä	%
16-18	38	23,3
19-22	85	52,1
23-26	40	24,5
Yhteensä	163	100 %

Liite 4, taulukko 2. Vastaajien elämäntilanteet (n=162)

Elämäntilanne	Vastaajat, henkilöä	%
Työssä	75	46,3 %
Opiskelija	72	44,4 %
Yrittäjä	5	3,1 %
Opiskelija ja työssä	4	2,5 %
Työtön	3	1,9 %
Kotivanhempi	3	1,9 %
Yhteensä	162	100 %

Liite 4, taulukko 3. Vastaajien asumismuodot (n=162)

Asumismuoto	Vastaajat, henkilöä	%
Vuokra-asunto	94	58,0 %
Vanhempien luona	40	24,7 %
Omistusasunto	26	16,0 %
Asuntola	1	0,6 %
Puolison omistusasunto	1	0,6 %
Yhteensä	162	100%

Liite 4, taulukko 4. Vastanneiden syy säästämättömyydelle (n=38)

Jos et säästä, miksi?	Vastaajat, henkilöä	% (henkilöistä jotka eivät säästä)
Ei ole tällä hetkellä varaa säästää	28	73,7 %
En osaa säästää	5	13,2 %
En halua säästää	2	5,3 %
En ole löytänyt sopivaa säästämisen vaihtoehtoa	2	5,3 %
En osaa sanoa	1	2,6 %
Yhteensä	38	100%

Liite 4, taulukko 5. Vastanneiden kuukausittaiset säästösummat (n=159)

Kuinka paljon säästät keskimäärin kuukaudessa?	Vastaajat, henkilöä	%
En säästä	36	18,2 %
1-50	36	22,6 %
51-100	24	15,1 %
101-150	6	3,8 %
151-200	14	8,8 %
Yli 200 euroa	43	27 %
Yhteensä	159	100 %

Liite 4, taulukko 6. Vastanneiden nuorten pääasialliset säästökohteet (n=150)

Mitä varten pääasiallisesti säästät?	Vastaajat, henkilöä	%
En säästä	26	17,3 %
Pahan päivän varalle	38	25,3 %
Taloudellinen riippumattomuus	40	26,7 %
Asunto	25	16,7 %
Matkustaminen	9	6 %
Ajoneuvo	3	2 %
Ei selkeää säästökohdetta	5	3,3 %
Tulevaisuus	2	1,3 %
Omilleen muuttamista varten	1	0,7 %
Tiettyä tavoitetta varten	1	0,7 %
Yhteensä	150	100 %

Liite 4, taulukko 7. Mitä käyttötarkoitusta varten ei säästävät, haluaisivat säästää (n=38)

Jos et tällä hetkellä säästä, mitä käyttötarkoitusta varten haluaisit pääasiallisesti säästää?	Vastaajat, henkilöä	%
Taloudellinen riippumattomuus	15	39,5 %
Asunto	13	34,2 %
Pahan päivän varalle	4	10,5 %
Ajoneuvo	2	5,3 %
En ole ajatellut asiaa	2	5,3 %
Matkustaminen	1	2,6 %
En halua säästää	1	2,6 %
Yhteensä	38	100 %

Yllä olevan taulukon kysymykseen oli vastannut 10 henkilöä, jotka eivät säästä. Heidän vastauksiaan ei huomioitu vaan ne ovat alemmassa taulukossa.

Liite 4, taulukko 8. Mistä vastaajat ovat oppineet rahankäyttöaitonsa (n=161)

Mistä/missä/keneltä olet oppinut rahankäyttöaitosi?	Vastaajat, henkilöä	%
Vanhemmilta	106	65,8 %
Sosiaalisesta mediasta/netistä	19	11,8 %
Muilta läheisiltä	11	6,8 %
Ystäviltä	7	4,3 %
Töistä	6	3,7 %
Koulusta	4	2,5 %
Muu: itse opetellut	8	5,0 %
Yhteensä	161	100 %

Liite 4, taulukko 9. Mistä vastaajat olisivat toivoneet oppivansa enemmän raha-asioista (n=158)

Mistä/missä/keneltä olisit toivonut oppivasi enemmän raha-asioista?	Vastaajat, henkilöä	%
Koulusta	103	65,2 %
Vanhemmilta	39	24,7 %
Sosiaalisesta mediasta/netistä	7	4,4 %
Muilta läheisiltä	4	2,5 %
Ystäviltä	3	1,9 %
Töistä	1	0,6 %
Muu: en koe tarvitsevani	1	0,6 %
Yhteensä	158	100 %

Liite 5. Esimerkki luokittelusta

Mitkä asiat ovat hyvin taloudellisessa tilanteessasi?

Säännölliset tulot: 1. tulot, 2. molemmat taloudesta töissä, 3. työpaikka takaa suht säännölliset tulot, 4. molemmat taloudesta töissä, 5. säännölliset tulot, jotka ovat säännöllisiä menoja riittävästi isommat, 6. Rahaa tulee kun teen töitä, 7. säännölliset tulot, 8. säännölliset tulot, 9. tasaiset tulot, 10. palkka, 11. käyn töissä ja minulla on puoliso jakamassa kuluja, 12. säännölliset kuukausitulot mahdollistaa suunnittelun ja sen avulla säästämisen, 13. säännöllinen kuukausitulo ja melko kiinteät kuukausimenot